

Iz sveta tišine

Letnik XXXX, št. 9, september 2019 | ISSN 1318-139

Kongres Svetovne zveze gluhih v Parizu

Generalna skupščina Svetovne zveze gluhih 2019

Znakovni jezik – govorica kretenj

Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika

Slovensko ogrodje kvalifikacij – Inštruktor/inštruktorica slovenskega znakovnega jezika

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je septembrska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V prejšnji številki glasila smo vas opozorili na nezakonito zbiranje denarja v imenu oseb z okvaro sluha in zavajajoče oglaševanje ojačevalcev zvoka, ki se čedalje pogosteje pojavljajo tudi pri nas. Prav tako smo objavili stališče Svetovne zveze gluhih o dostopnosti tolmačenja. Tokratno številko pa namenjamo 18. kongresu Svetovne zveze gluhih, ki je letos konec julija potekal v Parizu, pod geslom »Pravica do znakovnega jezika za vse«. V tokratni številki objavljamo tudi dosežke naših športnikov na mednarodnih prvenstvih gluhih, poleg rednih rubrik pa najdete še številne koristne in zanimive informacije. Želimo vam prijetno branje.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

Prijazna spodbuda našim piscem

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavitve kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitve kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti.

Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrni oziroma jih objaviti brez fotografij.

Nekatero pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 9. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje.

Uredništvo

Izdajatelj: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **Spletna stran:** www.zveza-gns.si **Urednik:** Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **Uredniški odbor:** Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko, Valerija Škof **Lektorica:** Darka Tepina Podgoršek **Oblikovanje:** ARTMEDIA **Tisk:** Tiskarna DTP. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici: Anton Petrič, Tina Grošelj, Mladen Veršič, predsednik WFD Joseph Murray, Valerija Škof in Sašo Letonja na 18. kongresu Svetovne zveze gluhih v Parizu. **Foto:** ZDGNS

Uvodnik

September je čas, ko gluhi praznujejo svoj praznik, saj je Svetovna zveza gluhih ta mesec leta 1959 razglasila na mednarodni dan gluhih. Ena najpomembnejših nalog omenjene zveze je gluhim zagotoviti upoštevanje človekovih pravic po vsem svetu na vseh področjih življenja. Človekove pravice so univerzalne in pripadajo vsem, ne glede na spol, nacionalno ali etnično pripadnost, barvo kože, vero, jezik, status invalidnosti ali gluhotu. Tako so gluhi na enaki podlagi kot vsi drugi upravičeni do civilnih, političnih, socialnih, ekonomskih in kulturnih pravic. Letošnjo organizacijo mednarodnega dne je skupaj z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije prevzelo Društvo gluhih in naglušnih Celje.

September je tudi čas, ko šolarji zakorakajo v novo šolsko leto, študenti opravljajo še zadnje izpite pred vpisom v višji letnik, prvošolci pa prvič sedejo v šolske klopi. V šolske klopi je letos sedlo 187.525 učencev, od tega 20.840 prvošolčkov, 3275 otrok, ki bodo obiskovali šole s prilagojenim programom, ter 73.225 dijakov. Medtem ko se prvošolci šole navadno veselijo, bi starejši, ki že vedo, kaj jih čaka, ta čas raje preložili na pozneje, a september je že tu.

»Prvi šolski dan je za otroke, ki prvič prestopijo šolski prag, poseben dogodek, prav tako za njihove starše, zato je prav, da ta dan preživijo skupaj.« S temi besedami so na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport pred začetkom novega šolskega leta poslali poziv vsem delodajalcem, naj staršem tistih otrok, ki so letos zakorakali v prvi razred, omogočijo prost dan.

Konec počitnic in začetek novega šolskega leta zagotovo prinaša precej sprememb, še največ v dnevni rutini otrok, nekaj malega pa se je spremenilo tudi v vsakdanu staršev. A to še ne pomeni, da je čas za preplah in stisko. Večina otrok se k sreči veseli ponovnega začetka šole, saj jih v šolske klopi vleče želja po druženju s svojimi sošolci. Žal pa je še vedno precej takšnih, ki se bojijo prestopiti šolski prag. Razlog je lahko v slabih odnosih s sovrstniki, pogosto pa jih je strah učnega neuspeha.

Izobraževanje je pomembno za slehernega posameznika, enako vlogo pa imajo občutki sprejetosti, možnosti za vzpostavitev medsebojnih odnosov in navezovanje stikov. Gluhi in naglušni otroci se izobražujejo tako v integraciji kot v segregaciji, vendar izguba sluha otežuje nemoteno komunikacijo s slišječimi, zato posledično vpliva na kakovost posameznikovega življenja, kar se kaže v dosežkih pri izobraževanju, socialnih stikih in tudi zaposlovanju.

Nekateri otroci so se sicer sposobni precej enakovredno sporazumevati s slišječimi vrstniki, ker imajo dovolj ostankov sluha in druge sposobnosti. Večina gluhih pa tega ni zmožna. Tem otrokom moramo dopustiti »pravico« biti gluhi, kar pomeni sprejeti gluhe kot osebe, ki imajo svoje pravice, svoj jezik in svojo kulturo. Gluhota je zanje namreč življenjsko dejstvo, ki ga ni mogoče spremeniti. Otroci s težko ali popolno okvaro sluha zato pri izobraževanju potrebujejo pomoč in drugačne metode dela.

Šola je naša pomembna učiteljica, a ne učimo se za šolo, marveč za življenje. Da bomo nanj pripravljeni in močni. In prava moč človeka je resnično skrita v znanju in védenju. Zato se učimo. Učimo se, da bomo imeli znanje, s katerim bomo lahko skupaj gradili prihodnost.

Star pregovor pravi, da na mladih svet stoji. Tako je bilo v preteklosti in tako bo tudi v prihodnosti. S tem, da so mladi prihodnost družbe, se verjetno vsi strinjamo. Zato mora biti izobraževanje z zagotovitvijo tolmača znakovnega jezika oziroma drug ustrezen način sporazumevanja dostopen tudi šolarjem in študentom z okvaro sluha. Člani uredništva našega glasila želimo vsem učencem, dijakom in študentom, še posebej pa tistim z okvaro sluha, da bi bilo letošnje šolsko leto za vas čim bolj uspešno in da bi z veliko žlico zajemali vse znanje, ki ga boste prejeli.

Adem Jahjefendić, urednik

S sekretarjeve mize

»Spoznali jih boste po njihovih sadovih.« (Hebrejski zapis)

Nova kvalifikacija v RS: Inštruktor slovenskega znakovnega jezika

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) je vložila pobudo za ureditev nove poklicne kvalifikacije v Republiki Sloveniji, in sicer Inštruktor slovenskega znakovnega jezika (SZJ), ki bo primarno odgovoren za kakovostno in strokovno izvajanje poučevanja SZJ bodisi na ravni tečajev bodisi specialističnih izobraževanj, predvsem pa na ravni poučevanja izbirnega predmeta v osnovni in srednji šoli. Veseli nas, da je država prepoznala strokovnost ZDGNS in Inštituta za SZJ ter izbrala ZDGNS za izvajalca usposabljanja za to kvalifikacijo.

Slovar SZJ na novem slovarskem portalu Slovarji.si

Ko smo se seznanili z novico, da bo država financirala projekt vzpostavitve posebnega portala slovarji.si, smo na ZDGNS in Inštitutu za SZJ začeli pogovore, da bi med izbrane slovarje uvrstili tudi Slovar SZJ v produkciji ZDGNS. Veseli nas, da smo

Slovar izrazja iz strojništva Bernarda Mrak Kosel	strojništvo	angleščina, slovenščina	povezava
Računalniški slovarček Odsek za inteligentne sisteme, Institut Jožef Stefan in društvo ACM Slovenija	informatika, računalništvo	angleščina > slovenščina	Termania
Slovar slovenskih členkov Andreja Žele	splošno	slovenščina	Termania
Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije	splošno	slovenski znakovni jezik	povezava
Prekmurski slovar ni podatka	splošno	slovenščina	povezava
Mali slovar azijskih filozofij Maja Mičinski	humanistika	slovenščina	povezava
Slovar zasavskega knjižnega jezika ni znana	jezikoslovje	slovenščina	povezava

Slovar SZJ na portalu Slovarji.si

po pogovorih in intenzivnem delu dosegli dogovor in je na omenjenem portalu tudi slovar znakovnega jezika. Gre za veliko priznanje ZDGNS in delu na področju slovarja SZJ ter razvoja SZJ.

Javni interes ZDGNS za štiri področja: invalidsko in socialno varstvo, izobraževanje in kultura

ZDGNS je vložila vlogo za podaljšanje delovanja javnega interesa v Republiki Sloveniji (RS) za štiri področja in s tem utemeljila čedalje kompleksnejši in širši spekter dela na področju delovanja ZDGNS.

Dostopnost javnih ustanov tudi v slovenskem znakovnem jeziku: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Finančna uprava RS, Urad za reševanje in zaščito RS, Ministrstvo za javno upravo, Državna volilna komisija, Univerza v Ljubljani, Mestna občina Ljubljana

V preteklih nekaj mesecih je vse več naročil različnih javnih ustanov, ki prilagajajo svoje informacije na spletnih straneh tudi v znakovnem jeziku. ZDGNS je počaščena, da je izbrana za ta naročila. Vabimo vse uporabnike SZJ, da si jih ogledajo in uporabijo.

Finančna uprava RS prilagaja svoje informacije na spletnih straneh tudi v znakovnem jeziku.

Svetovni kongres gluhih – Pariz 2019: Predstavitel Inštituta za SZJ in razvoja SZJ na ZDGNS

Udeležili smo se svetovnega kongresa gluhih, kjer smo poleg udeležbe na kongresu in skupščini Svetovne zveze gluhih (WFD) aktivno sodelovali pri predstavitvi plakata o delovanju Inštituta za SZJ in ZDGNS ter pri predavanju o razvoju SZJ in pravlji-

cah v SZJ. Oba dela je prevzela in uspešno opravila Valerija Škof, za kar ji iskreno čestitamo.

Valerija Škof je kot predavateljica na kongresu predstavila razvoj SZJ v Sloveniji in delovanje Inštituta za SZJ.

Evropsko prvenstvo gluhih v šahu – Andrej Štrucl

Naš gluhi šahist Andrej Štrucl, državni prvak v šahu, se je prvič udeležil tudi mednarodnega tekmovanja gluhih v šahu. Gre za prvo tovrstno mednarodno tekmovanje za našega šahista, zato je razumljivo, da sta trema in napetost na takšni ravni tekmovanja naredila svoje. Želimo mu nadaljnje dobro delo in v prihodnje morda še kakšno odmevnejše tekmovanje.

Andrej Štrucl

Evropsko prvenstvo gluhih v atletiki – Tadej Enzi

Naš gluhi atlet Tadej Enzi se je udeležil evropskega prvenstva gluhih, a se žal ni uvrstil med tri najbolj-

še in ni dosegel medalje. Zagotovo pa je zelo blizu evropskemu vrhu in želimo mu nadaljnje dobro delo tako na domačih kot mednarodnih tekmovanjih.

Tadej Enzi

Medicinski pripomočki za osebe z okvaro sluha

Poleti so potekali številni pogovori, sestanki in aktivnosti glede zagotavljanja medicinskih pripomočkov za osebe z okvaro sluha iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Prihajajoče spremembe pravilnika prinašajo kar nekaj sprememb na slabše, zato potekajo sestanki tako s predstavniki Zavoda za zdravstveno zavarovanje, dobavitelji in stroko.

Svetovalni center na ZDGNS – duševno in mentalno zdravje ter osebe z okvaro sluha

V sodelovanju s Študijsko-raziskovalnim centrom za družino (ŠRCD) smo začrtali smernice za nadaljnje delo na področju duševnega in mentalnega zdravja ter področja oseb z okvaro sluha. Okrepili smo delo v svetovalnem centru ZDGNS in pridobili nove zunanje sodelavce. V prihajajočih mesecih

in letih se bo delo pri tem samo še okrepilo, saj s spreminjajočo se družbo izzivi na tem področju postajajo čedalje večji.

Matjaž Juhart

Kongres Svetovne zveze gluhih v Parizu

Svetovna zveza gluhih je bila ustanovljena 23. septembra 1951 v Rimu in je mednarodna nevladna organizacija, ki zastopa in zagovarja približno 70 milijonov gluhih po vsem svetu. Ta organizacija združuje nacionalne zveze ali združenja gluhih iz 135 držav. Ima svetovalni status v Organizaciji združenih narodov in je ustanovna članica Mednarodne zveze invalidov (IDA – International Disability Alliance), zaveznitva osmih svetovnih in šestih regionalnih organizacij invalidov.

Udeleženci odprtja 18. kongresa Svetovne zveze gluhih

Na generalni skupščini Svetovne zveze gluhih v Carigradu v Turčiji leta 2015 so delegati izglasovali, da bo Francoska zveza gluhih v Parizu gostila XVIII. kongres Svetovne zveze gluhih. Petdnevni program je potekal od 23. do 27. julija 2019. Z geslom Pravica do znakovnega jezika za vse, ki je bilo glavna tema svetovnega kongresa, želijo gluhi sporočiti družbi, da je uživanje jezikovnih pravic ključnega pomena za popolno vključenost gluhe skupnosti v družbo.

Izbrana tema je vključevala konkretna sporočila za javnost, in sicer:

- Pravico do uporabe znakovnega jezika za vse kot načelo je treba ne samo priznati v mednarodnih pogodbah in akcijskih načrtih, ampak tudi prenesti v prakso. Trenutno to pomeni v okviru Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, ki jo je ratificiralo več kot 170 držav, in Agende za trajnostni razvoj do leta 2030, katere vodilo je, naj nihče ne bo izpuščen.
 - Pravica do znakovnega jezika za vse dopolnjuje Unescovo mednarodno leto avtohtonih jezikov (2019) z demonstracijo priložnosti, da bi morali znakovnim jezikom podeliti enak status kot govorenim jezikom.
 - Pravica do uporabe znakovnega jezika za vse koristi celotni svetovni skupnosti, da so v njej vsi dobrodošli.
- Obenem je bil kongres velika priložnost za praznovanje pomembnih obletnic, ki so zaznamovale življenje gluhe skupnosti v Franciji in po svetu:
- 230. obletnica nastanka Deklaracije o pravicah človeka in državljana, sprejete v Franciji leta 1789. Njen 1. člen določa, da se »moški rodijo in ostanejo svobodni in enaki v pravicah«, kar pomeni pravico vsakogar do znakovnega jezika.
 - 230. obletnica smrti duhovnika Charlesa-Michela de l'Épéeja, ustanovitelja prve javne šole za gluhe na svetu, ki je bila na voljo vsem otrokom brez razlikovanja med družbenimi sloji. Gluhim učencem je dal pravico do izobraževanja v znakovnem jeziku.
 - 230. obletnica rojstva Rocha Ambroisa Augusta Bébiana, prvega učitelja, ki je ločil francoski znakovni jezik od francoskega govornega jezika. Dokazal je, da ima znakovni jezik vse lastnosti govornega jezika.
- Teme na kongresu so se navezovale na različna področja gluhe skupnosti: na zdravje, tehnologijo in dostopnost, znakovni jezik in študije o gluhoti, izobraževanje, zaposlovanje, mednarodno sodelovanje in razvoj. Na voljo so bili plakati in posterji, predstavitveni prostori in stojnice, posebne predstavitve itd. Med kongresom so potekali individualni pogovori, sestanki in neformalna srečanja z izmenjavo informacij in primerov dobrih praks.
- V osrednji dvorani kongresnega centra se je na odprtju zbralo 2230 registriranih udeležencev iz 135 držav sveta. Ti so z odločnim dvigom rok pozdravili pariško županjo Anne Hidalgo, ki je uvodne besede gluhim namenila v znakovnem jeziku, kar je izjemno močno sporočilo v duhu uresničevanja univerzalne temeljne pravice gluhih v 21. stoletju, pravice do svojega jezika. Naj spomnimo, da je bila prav v Parizu davnega leta 1948 sprejeta Splošna deklaracija Združenih narodov človekovih pravic. Ob tem je pomembno omeniti še konvencijo, ki izboljšuje položaj invalidov na svetu, konvencijo o pravicah invalidov. Ta države podpisnice zavezuje k zagotavljanju enakih pravic invalidov v vseh življenjskih položajih. Posebno mesto v konvenciji ima tudi znakovni jezik, ki naj se uporablja tako pri izobraževanju kot tudi na kulturnem, političnem in socialnem področju.

Uvodni del kongresa je bil tudi v znamenju Slovenije. Na slovesnosti ob začetku kongresa je osrednji govornik, dr. Fernand de Varennes, predstavil Slovenijo kot primer dobre prakse zaradi predloga umestitve slovenskega znakovnega jezika v Ustavo RS kot človekovo pravico z vidika pravice izražanja. Pozitivni novosti za slovensko gluho jezikovno manjšino sta bili sprejetje Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika leta 2002 (med prvimi v Evropi) in uradna razglasitev Vlade Republike Slovenije leta 2014, da je 14. november dan slovenskega znakovnega jezika. Finančna in druga podpora dejavnostim, kot so 24-urni klicni center s tolmačem znakovnega jezika, ki deluje vse leto, in druge, je močno povečala vključenost gluhih v družbo. To kaže na vse večje sprejemanje vloge, ki jo imajo lahko člani skupnosti gluhih v slovenski družbi, in naklonjenost do njih.

Anton Petrič, Mladen Veršič, dr. Fernand De Varennes in Valerija Škof

Dr. Fernand de Varennes je zaznal, da v Sloveniji obstaja zadržek dela državne uprave do priznavanja znakovnega jezika kot dejanskega jezika v državi, v kateri živijo člani, ki pripadajo določeni skupnosti. To pojasnjuje, zakaj v Sloveniji znakovni jezik še ni uradni jezik, čeprav vse več držav po svetu to priznava in naša zakonodaja omogoča njegovo uporabo v različnih okvirih. Izrazil je spoštovanje do naporov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, da umesti slovenski znakovni jezik v Ustavo Republike Slovenije kot jezikovno pravico. To bi bil poseben in edinstven dosežek v svetu, da se znakovni jezik umesti v ustavo kakšne države kot človekova pravica.

Dr. de Varennes je sicer izredni profesor na Pravni fakulteti Univerze v Pretoriji (Južna Afrika) in gostujoči profesor na Pravni fakulteti Univerze v Hongkongu (Kitajska). Od avgusta 2017 ima tudi mandat posebnega poročevalca Združenih narodov za manjšinska vprašanja. Znan je kot eden vodilnih svetovnih strokovnjakov za mednarodne

človekove pravice manjšin in osredotočil se je zlasti na vprašanja v zvezi z manjšinskimi jeziki.

Novoizvoljeni predsednik Svetovne zveze gluhih, dr. Joseph Murray iz ZDA, ki je prevzel vodenje te organizacije od dosedanjega predsednika, Avstralc Colina Allena, se je zavezal, da se bo posvetil večjemu sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo (WHO), da ta v skladu s Konvencijo ZN o pravicah invalidov »spremeni svoj pogled na gluhost iz resne bolezni oziroma telesne okvare v model človekovih pravic«.

Pravica gluhih je pravica do svojega maternega jezika – znakovnega jezika in izhaja iz univerzalne temeljne pravice in načel Deklaracije Združenih narodov o človekovih pravic. Govorci na kongresu so si bili edini, da si gluhi po vsem svetu želijo in potrebujejo možnost izobraževanja v znakovnem jeziku. V svetu so veljavni sistemi izobraževanja močno različni. Medtem ko se v nekaterih državah v razvoju izobraževalni programi za gluhe šele postavljajo, se v razvitem svetu gluhi vključujejo v programe rednega dvojezičnega izobraževanja in integracije. S tem je vse manj potreb po ločenih programih za gluhe. Prav tako so se govorniki strinjali, da sedanji sistem ni najustreznejši in da je treba najti rešitve za učinkovitejše vključevanje gluhih v redne izobraževalne programe.

V času kongresa, ko so bile na sporedu predstavitve dosežkov ali novosti v tematskih svežnjih predavanj, je Valerija Škof odlično predstavila slovar SZJ, razvoj SZJ v Sloveniji in Inštitut za SZJ. V predstavitvi je dejala, da je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije poleg vseh izdanih priročnikov in gradiva v slovenskem znakovnem jeziku leta 2013 na svoji spletni strani objavila tudi spletni slovar slovenskega znakovnega jezika. V slovarju so videoposnetki gluhih oseb, ki so prikazale najprej 6.000 različnih kretenj, danes pa že 16.000. Videoposnetki so razdeljeni v tematske svežnje in vsebujejo ime besede ali besedne zveze, videoposnetek gluhe osebe, različico videoposnetka, standardni opis, sopomenko, poved, razlago v SZJ, razlago v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, pogostnost kretne in navigacijo med videoposnetki v tematskih svežnjih. Slovar vsebuje tudi učni kviz za preizkus znanja uporabnikov. Uporabnik lahko v mobilnem spletnem slovarju, ki deluje že od leta 2015, s čitalnikom QR-kode poskenira kodo v tiskanem mediju ali učbenikih, da se mu predvaja videoposnetek tolmača slovenskega znakovnega jezika in s tem omogoča razumljivo podajanje informacij v znakovnem jeziku. Mobilna aplikacija ponuja tudi učne vaje, kvize, igro Spomin in tudi učenje govora.

Slovar SZJ je v pomoč za lažje učenje slovenskega znakovnega jezika, saj se tako večajo možnosti za spoznavanje in učenje slovenskega znakovnega jezika in s tem razumevanje kulture in izražanje gluhih. Če slišiš poznajo slovenski znakovni jezik, to gluhih omogoča lažje vključevanje v družbo, boljše razumevanje in nemoteno sporazumevanje. Zanimanje za učenje slovenskega znakovnega jezika je med gluhi in slišičimi zelo veliko. S slovarjem si tako eni kot drugi pomagajo pri prepoznavanju novih kretenj, hkrati pa jih ta pripomoček spodbuja k učenju, saj si s posnetkom kretnje slednjo lažje predstavljajo in jo ponovijo, poleg tega pa lahko vsak trenutek preverijo njeno pravilno uporabo. Tistim, ki poučujejo slovenski znakovni jezik, pa je slovar v pomoč pri predstavitvi in razlagi novih kretenj ter ponuja standarde in pravila, ki se nanašajo na uporabo kretenj.

Slovenski predstavniki na 18. kongresu Svetovne zveze gluhih

Naša predstavnik Valerija Škof je v osrednji kongresni dvorani udeležencem kongresa z vsega sveta predstavila dosežke in rezultate Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije na področju razvoja slovarja slovenskega znakovnega jezika. Poudarila je prednosti, brezplačno dostopnost, možnost uporabe na mobilnih napravah in večstransko uporabnost tako za gluhe kot tudi za slišiče, ki se z znakovnim jezikom šele spoznavajo. Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije se s svojim slovarjem, ki vsebuje poleg 16.000 kretenj, tudi kviz, zgodbe in vaje za učenje ter izgovarjavo besed in besednih zvez z možnostjo prepoznavanja in učenja govora, uvršča v sam svetovni vrh razvoja slovarjev znakovnega jezika, kar so poudarili tudi udeleženci predstavitve.

Ves čas kongresa je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije na razstavnem prostoru s posterjem predstavljala delovanje Inštituta za razvoj SZJ. Ta izdaja pravljičice v slovenskem znakovnem jeziku z

uporabo QR-kode kot didaktični pripomoček za spoznavanje in učenje slovenskega znakovnega jezika. Mednarodni javnosti je bilo predstavljeno tudi delovanje tega inštituta, ki letos praznuje 40 let sistematičnega razvijanja slovenskega znakovnega jezika.

Pritegnilo nas je tudi predavanje dr. Johannes Fellingnerja z naslovom »Kakovost življenja gluhih z dodatno invalidnostjo (gluhi+)«. Ta strokovnjak ugotavlja, da je gluhost heterogeno stanje, ki ima daljnosežne učinke na družbeni, čustveni in kognitivni razvoj. Pri gluhih so opažali več težav z duševnim zdravjem. Številni gluhi sebe obravnavajo kot pripadnike kulturne manjšine, ki uporablja znakovni jezik. V tem pogledu zato zaznavajo neskladja med velikim bremenom pogostih duševnih motenj in ovirami za zdravstveno varstvo. Približno četrtnina gluhih ima dodatne težave oziroma dodatno invalidnost in s tem veliko verjetnost zapletenih potreb na področju duševnega zdravja. Raziskave dejavnikov, ki vplivajo na duševno zdravje gluhih otrok, kažejo, da je zaželen zgodnji dostop do učinkovite komunikacije z družinskimi člani in vrstniki. Izboljšan dostop do zdravstvenega varstva in duševnega zdravja je mogoče doseči z zagotavljanjem specialističnih storitev s strokovnjaki, usposobljenimi za neposredno komunikacijo z gluhi in s tolmači jezikov. Dr. Johannes Fellingner je psihiater, ki se že vrsto let ukvarja z duševnim zdravjem in gluhostjo, dela pa v zdravstvenem centru za gluhe in Inštitutu za nevrologijo čutov in jezika v Linzu v Avstriji.

Ob koncu kongresa so delegati slavnostno sprejeli Listino Svetovne zveze gluhih o pravici do znakovnega jezika za vse. Z njo se države članice zavezujejo, da bodo sprejele vse potrebne ukrepe za zaščito vključevanja gluhih v družbo, za priznavanje njihovih potreb, dostojanstva in človekovih pravic, kot je določeno v Splošni deklaraciji človekovih pravic, Konvenciji ZN o otrokovih pravicah, Konvenciji ZN o pravicah invalidov, Konvenciji ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, Agendi za trajnostni razvoj 2030 in v vseh drugih mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah. Prav tako se zavezujejo, da bodo izvajali resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov, ki 23. september priznava kot mednarodni dan znakovnih jezikov, kar je del mednarodnega tedna gluhih. To priznanje naj spodbuja pravno priznavanje nacionalnih znakovnih jezikov kot uradnih jezikov, ki so enaki nacionalnim govorjenim in pisnim jezikom.

Preden se je spustil zastor na pariškem kongresu, so njegovi organizatorji skupaj s predsednikom

Svetovne zveze gluhih dr. Josephom Murrayem simbolično predali Južnim Korejcem organizacijo naslednjega kongresa, ki bo čez štiri leta na otoku Jeju pod Korejskim polotokom.

Naj predstavimo kongres še v številkah: 2230 registriranih udeležencev iz 135 držav z vsega sveta, 450 domačih udeležencev, sedem govornikov na plenarnih sejah, 103 predavatelji na kongresu na različnih tematskih predstavitev, 111 posterskih predstavitev, 97 tolmačev, med katerimi so bili tolmači za mednarodno kretnjo, francoski znakovni

jezik in tolmači iz 40 držav, ki tolmačijo v nacionalne znakovne jezike, 30 gluhoslepih udeležencev s svojimi tolmači ter več kot 50 gluhih z dodatno invalidnostjo. Kongres je podprlo enajst različnih sponzorjev, med njimi je bil največji sponzor kitajski gigant opreme za mobilno telefonijo Huawei. Svoje izdelke in storitve je na razstavnem prostoru razstavljalo 29 podjetij iz različnih držav.

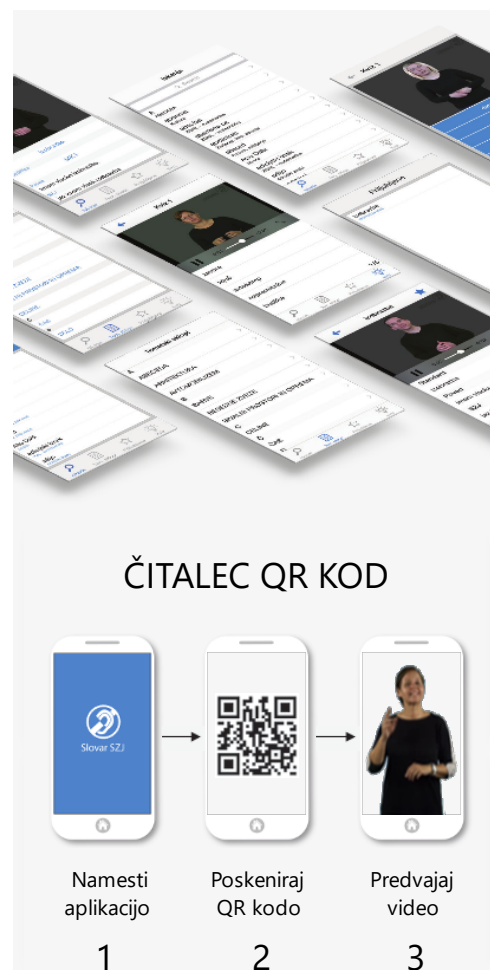
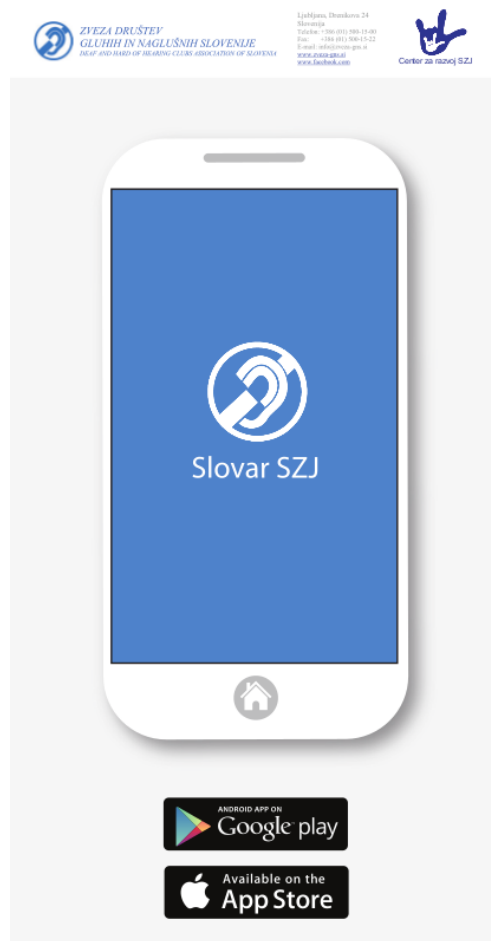
**Anton Petrič, Valerija Škof in
mag. Tina Grošelj**

QR-koda

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

Generalna skupščina Svetovne zveze gluhih 2019

Generalne skupščine Svetovne zveze gluhih (WFD) 2019, dvajsete po vrsti od leta 1951, ko so ustanovili to organizacijo, sta se v imenu ZDGNS udeležila predsednik ZDGNS Mladen Veršič in Anton Petrič. Delegati so potrdili poročila in pozornost usmerili v naslednje mandatno obdobje, 2019–2023. Med najzanimivejšimi točkami dnevnega reda so bile

Slovenijo sta kot delegata na skupščini zastopala Anton Petrič in predsednik ZDGNS Mladen Veršič

volitve novega predsednika WFD ter potrditev priporočila naslednjega kongresa.

Na generalni skupščini je bilo prisotnih 87 držav, kar je bilo dovolj za sklepčnost skupščine; to je bila največja generalna skupščina WFD po letu 2007, ko je bila najštevilnejša. Skupščini sta predsedovala predsednik WFD Colin Allen in Deborah Oyulyute, predsednica komisije WFD za mednarodno sodelovanje in razvoj (iz Ugande). V skladu s statutom WFD je vsaka država, katere članarina je bila plačana pravočasno, redna članica in ima poleg glasovalne tudi volilno pravico. Vsaki redni članici je bil dodeljen en glas. To je veljalo za vse zadeve na dnevnem redu generalne skupščine WFD, z volitvami članov izvršnega odbora WFD vred. Glasovalo se je izključno s klikom na ročno elektronsko napravo, ki je posredovala izid glasovanja v računalnik, ta pa je tako sešteval glasove delegatov.

Na prvem dnevu skupščine so med redne članice sprejeli dve novi organizaciji, to sta Združenje gluhih s Kosova in Palestinska unija gluhih iz arabskega dela Jeruzalema. Z obema novima organizacijama se je število držav, rednih članic WFD, povečalo na 137.

Nato so obravnavali predlog Avstralske zveze gluhih za enotni simbol uporabe znakovnega jezika, dostopne v javnih prostorih. Sedanji mednarodni simbol za osebe z izgubo sluha določa mesta, kjer so delujoče storitve – sistemi za poslušanje (indukcijske zanke, FM in infrardeče povezave) –, in se uporablja tudi za prepoznavanje drugih oblik dostopa do sluha, vendar še ne pomeni dostopa do informacij v znakovnem jeziku. Zato so Avstralski predlagali simbol v obliki dveh stiliziranih dlani v kretnji z enako barvno noto, ki jo ima simbol za osebe z izgubo sluha. Simbol je bil sprejet z 72 glasovi navzočih držav. WFD bo simbol posredoval v ustrezno ustanovo za mednarodno standardizacijo (ISO 7001), da se uveljavi kot standardizirani simbol za dostop do znakovnega jezika v javnih prostorih.

Med predlogi držav članic je bil tudi predlog Francoske zveze gluhih za zastavo gluhih (deaf flag). Delegati so izkoristili priložnost za razpravo o ideji zastave gluhih, ki je bila predlagana že na generalni skupščini WFD v Carigradu leta 2015. Tam so določili delovno skupino strokovnjakov, da preuči predlog, vendar delovna skupina ni podala mnenja, zato so zdaj o tem odločali delegati z glasovanjem in francoski predlog zavrnil.

Izvršni odbor WFD je predlagal povišanje letne članarine, razdeljene v štiri skupine. V prvi skupini so države članice z visokim bruto domačim proizvodom (BDP); te imajo najvišjo članarino, in sicer 1.000,00 EUR. Sledijo skupine članic z nižjim BDP: druga skupina z letno članarino 500,00 EUR, tretja 100,00 EUR, zadnja pa 50,00 EUR. Predlog je predvideval dvig članarine do 2023 za 10 odstotkov letno. Po glasovanju predlog izvršnega odbora WFD ni bil sprejet, zato ostane članarina nespremenjena.

Novo vodstvo WFD za obdobje 2019–2023

Drugi dan zasedanja generalne skupščine WFD mnogi vidijo kot najrazburljivejši dan. To je posledica glasovanja, ki je bilo izvedeno po volitvah novega vodstva WFD. Na dnevnem redu je bil izbor gostitelja 19. kongresa WFD v letu 2023. Na izbor so kandidature prijavile štiri države: Grčija z lokacijo v Atenah, Nova Zelandija z Aucklandom, Južna Koreja na otoku Jeju in Ruanda z mestom Kigali. Kandidati so v času skupščine organizirali predstavitve pred sejno dvorano z interaktivnimi pripomočki, ob večerih so prirejali sprejeme v njihovih hotelih. Južna Koreja je uspešno vodila promocijsko kampanjo, v katero je vložila ogromno sredstev. Njihov največja aduta sta bila odlična logistika in nižja cena registracije. Pri glasovanju je zmagala že v prvem krogu in preseгла 50 % potrebnih glasov. Predstavniki Južne Koreje so obljubili, da bodo na naslednjem kongresu organizirali srečanje gluhih Severne in Južne Koreje, kar bi bil prvovrsten dogodek, saj gluhi obeh držav, odkar se je končala vojna na Korejskem polotoku, niso imeli pravih stikov.

Po nominaciji treh kandidatov za predsednika Svetovne zveze gluhih (WFD) – kandidirali so dr. Humberto Insolera (Italija), Bruno Druchen (Južna Afrika) in dr. Joseph Murray (ZDA) – je bil izvoljen dr. Murray in postal predsednik WFD za mandatno obdobje 2019–2023. Zmagal je s 46 glasovi, Insolera je dobil 26 glasov, Južnoafričan Druchen pa

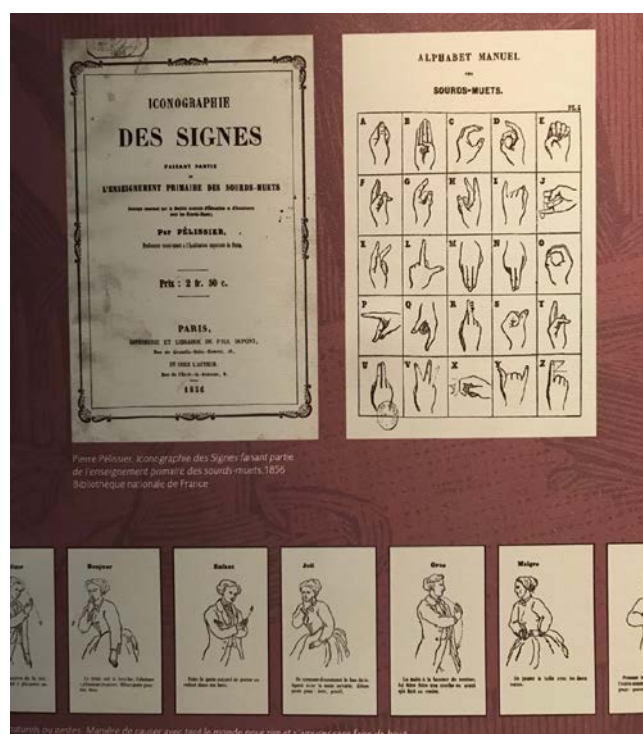

Predsednik ZDGNŠ Mladen Veršič in novoizvoljeni predsednik WFD dr. Joseph Murray

samo devet. Za podpredsednika so izvolili edinega kandidata, Kasperja Bergmanna iz Danske, doseđanega člana izvršnega odbora WFD.

V nadaljevanju drugega dneva skupščine so volili nov izvršni odbor WFD. Novoizvoljeni člani izvršnega odbora so postali:

- Florjan Rojba (Albanija)
- Frank Folino (Kanada)
- Steffan Helbing (Nemčija)
- Hjordis Anna Haraldsdottir (Islandija)
- Victoria Manning (Nova Zelandija)
- Stanislav Ivanov (Rusija)
- Bruno Druchen (Južna Afrika)
- Withayoot Bunnag (Tajska)
- Juan Angel de Gouveia Fernandez (Venezuela)

Na razstavi so bile predstavljene kretnje iz leta 1856, ki se še danes uporabljajo

Ob koncu dvodnevne 20. generalne skupščine WFD je bil organiziran sprejem za udeležence v Panteonu. Pariški Panteon je bil zgrajen kot cerkev, v kateri naj bi bili shranjeni posmrtni ostanki svete Genovefe, a je sčasoma postal prostor, v katerem so grobnice ljudi, ki so najbolj zaznamovali francosko zgodovino. Tam je pokopanih 73 oseb, denimo pisatelja Victor Hugo in Emile Zola, Louis Braille, izumitelj brajice – pisave slepih, Marie Curie, kar dvakratna Nobelova nagrajenka (za fiziko in kemijo) za odkritje radioaktivnosti. V enem izmed stranskih cerkvenih ladij je bila predstavljena zgodovina gluhih, ki smo si jo ogledali udeleženci sprejema.

Anton Petrič in Mladen Veršič

Znakovni jezik – govorica kretenj

Inštitut za slovenski znakovni jezik pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije je 27. avgusta javno predstavil drugo izdajo strokovnega priročnika *Znakovni jezik – govorica kretenj*, ki je nastal že leta 2003, v osveženi podobi pa tudi letos, ob praznovanju 40-letnice razvoja SZJ na ZDGNS.

Priročnik je nastal v sodelovanju s prof. dr. Andrejo Žele, slovenistko in slavistko, zaposleno na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Posveča se problemom slovenske in slovanske leksike in skladnje. Je avtorica več jezikoslovnih monografij in dveh slovarjev (vezljivostnega slovarja in slovarja členkov), sodeluje pri nastajanju novega razlagalnega slovarja slovenskega knjižnega jezika.

Priročnik je zbir ugotovitev in metodoloških napotkov, ki so nastali v letih 1998–2003, in je namenjen vsem slišničim in neslišničim uporabnikom, ki potrebujejo tako znakovni jezik in kretalno govorico kot tudi ubesedeno slovenščino, zlasti zapisano. Njihova stalna zadrega je lahko, kako kretljivo ubesediti in tudi ustrezno zapisati, in nasprotno, kako besedo čim ustrezneje skretati. V priročniku je opozorjeno na osnovne zadrege pri prehodu od znakovnega jezika v zapisana slovenska besedila, in sicer z vidikov poznavanja besed, besednih oblik in skladanja besed v stavke, je na predstavitvi povedala avtorica priročnika dr. Andreja Žele.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izdaja različne oblike strokovnega gradiva, ki omogoča premagovanje ovir med govornim ali zapisanim slovenskim jezikom in slovenskim znakovnim jezikom oz. kretalno govorico. Slovenski znakovni jezik je znakovni jezik, ki ga uporabljajo osebe z okvaro sluha na območju Republike Slovenije. Je naravni način sporazumevanja gluhih oseb. Te pri komunikaciji opazujejo in uporabljajo ustnice, mimiko obraza in postavitev telesa ter predvsem premikajoče se prste. Znakovnega jezika ne uporabljajo samo gluhi in naglušni, ampak po navadi tudi osebe v njihovem ožjem družinskem krogu ter tolmači, ki govorniki jezik pretvarjajo v kretljivo in nasprotno.

Natančno število govorcev znakovnega jezika ni znano. Vsaka država, včasih pa celo določena pokrajina, ima svoj znakovni jezik. Tudi v znakovnem jeziku se izoblikujejo narečja in različne socialne zvrsti jezika. Slovenski znakovni jezik je povsem svoj jezikovni sistem, ki ni enak slovenskemu go-

vorjenemu jeziku, kar pomeni, da govorniki ali zapisane slovenščine ne moremo dobesedno prevajati v kretljivo. Slovenski znakovni jezik z Zakonom o uporabi slovenskega znakovnega jezika daje gluhim osebam možnosti, da uporabljajo slovenski znakovni jezik kot jezik medsebojnega sporazumevanja in kot naravni način sporazumevanja sploh ter hkrati tudi pravico, da so v znakovnem jeziku enakovredno informirani. Zakon namreč gluho osebo opredeljuje kot osebo, ki je povsem brez sluha, oziroma osebo, ki zaradi oteženega sporazumevanja uporablja znakovni jezik kot svoj naravni jezik.

Predsednik ZDGNS Mladen Veršič in dr. Andreja Žele

Kot je zapisala avtorica prof. dr. Andreja Žele, je *Znakovni jezik – govorica kretenj* kratek priročnik z metodološkimi opozorili, ki je nastal s sodelovanjem neslišničih oseb in strokovnjakov za znakovni jezik ter nekakšno opozorilno izhodišče in hkrati vodnik za vse, ki bi želeli poučevati znakovni jezik tudi v razmerju s slovničnimi osnovami slovenščine. Upoštevan in obravnavan je samo oblikoslovnoskladenjski vidik, ki pri pisnem oblikovanju sporočila opozarja na izbiranje pomensko ustreznih besed (tj. na smiselno ubesedovanje sporočanega) in na ustrezno rabo besednih oblik ter pravilno skladanje oz. razvrstitev oblikovanih besed v zapisani stavke.

Aleksandra Rijavec Škerl

Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (SZJ)

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije smo v petek, 30. avgusta 2019, ob koncu evropskega projekta Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika, pripravili tiskovno konferenco in na njej novinarjem predstavili celoten potek projekta, njegove rezultate in priročnik. Rezultate je predstavil Matic Pavlič, ki je idejno in vsebinsko zasnoval projekt in ga skupaj s sodelavci Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi vodil.

Matic Pavlič je predstavil rezultate projekta.

Kaj je Priročna video slovnica SZJ

Z januarjem 2018 se je na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije začel obsežen evropski projekt Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika. Namenjen je bil dvigu sporazumevalne zmožnosti ranljive skupine uporabnikov SZJ, financirali pa sta ga Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Rezultati projekta so:

- usposobljena skupina gluhih kretalcev, ki se je izobraževala za raziskovalce in inštruktorje SZJ;
- 40 videoposnetkov, v katerih kretalci v kretnji razlagajo slovnico SZJ (6 ur videovsebin v SZJ);
- knjižna različica razlag 40 videoposnetkov v obliki priročnika, ki vsebuje skoraj 400 primerov jezikovne rabe SZJ, več kot 200 shematskih prikazov kretenj in stavkov, 120 terminov, ki so razloženi v slovarju, in 100 barvnih ilustracij;
- v društvih gluhih in naglušnih v Sloveniji smo izvedli 13 tečajev SZJ za gluhe kretalce;
- dva tečaja SZJ za slišne.

Naložbo sta sofinancirali Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Kaj sploh je slovnica

Slovnica ni navodilo ali predpis, kako je treba kretati, temveč opis tega, kako kretalci uporabljajo svoj jezik oziroma kako kretajo. Slovnica je opis njihovega znanja, ki so ga od staršev vsrkali v prvih letih življenja. Kretalci torej že povsem naravno in spontano obvladajo SZJ, vendar ne znajo pojasniti, zakaj tako kretajo. Med šolanjem namreč niso bili deležni izobraževanja, v katerem bi svoj jezik spoznavali podobno kot slišni otroci slovenščino. Kljub temu pa se kretalci izredno zanimajo za svoj jezik! Radi razpravljajo, katera kretanja je ustreznejša. Sprašujejo se, zakaj nekdo iz Primorske kreta tako, nekdo iz Štajerske pa drugače. Priročna video slovnica SZJ prinaša odgovore na taka vprašanja. Ne določa standarda, ker to ni namen slovnice, razlaga pa, na primer, zakaj vsi kretalci SZJ vprašanje sestavijo na podoben način in kako to storijo, je pojasnil Matic Pavlič.

Raziskovanje SZJ

V preteklosti so že raziskovali SZJ. Tolmači, specialni pedagogi, učitelji in drugi navdušenci so pri svojem delu zaznali potrebo po opisovanju in razlaganju jezikovnih pojavov v SZJ, hkrati pa skupina gluhih kretalcev že dolgo skrbi za razvoj besedišča in oblikovanje slovarja. Z neverjetnim trudom in energijo opravljajo ogromno pionirsko delo. Raziskovanje SZJ pa bi bilo natančnejše in tudi uspešnejše, če bi pri delu sodelovali tudi jezikoslovci, ki do zdaj še niso prispevali potrebne metodologije in znanja. S tem projektom smo to spremenili, je še poudaril Matic Pavlič.

Zakaj potrebujemo slovnico SZJ

Slovnico potrebujemo zato, ker kretalce njihov jezik preprosto zanima. Zanima jih njegova raba, struktura in značilnosti, slovnica pa bo gluhim kretalcem prinesla tudi druge koristi:

- ker bodo kretalci z njo spoznavali svoj jezik, bodo lažje ločili med tistim, kar je naravno v

Predsednik ZDGNŠ Mladen Veršič je opisal, kako je potekalo njegovo izobraževanje.

- tem jeziku, in tistim, kar je vpliv slovenščine;
- ker bodo kretalci z njo znali razložiti značilnosti svojega jezika, bodo lažje pojasnjevali, zakaj je to samostojen jezik z lastno slovnico;
 - ker bodo kretalci z njo razumeli, zakaj kretajo tako, kot kretajo, bodo na svoj jezik ponosnejši in bodo lažje prevzeli odgovornost za njegovo ohranjanje.

Naložbo sta sofinancirali Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Koristi pa bodo imeli tudi sliščeči, ki se želijo naučiti SZJ:

- starši, ki se jim rodi gluhi otrok in bi se radi z njim sporazumevali v SZJ;
- socialni, pedagoški in zdravstveni delavci, ki se bodo jezika lažje naučili, ker bodo imeli dobro razlago;
- tolmači SZJ, ki si bodo s priročno slovnico SZJ lahko pomagali, da bo njihovo delo še kakovostnejše.

Zelo pomemben poudarek projekta je, da je učni jezik gradiv za učenje SZJ v resnici SZJ. Pri govorni slovenščini oziroma govornih jezikov nasploh je tak pristop danes samoumeven, pri SZJ pa je to novost. Druga bistvena značilnost: razlaga je dovolj univerzalna, da jo lahko razumejo učenci in dijaki v šoli, pa tudi starši, starejši, tečajniki, gluhi in sliščeči, je ob koncu predstavitve rezultatov projekta še dodal Pavlič.

Adem Jahjefendić

BREZPLAČNI TEČAJ SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA ZA OSEBE Z OKVARO SLUHA

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizira:

- Začetni tečaj slovenskega znakovnega jezika
- Nadaljevani tečaj slovenskega znakovnega jezika

Tečaji so namenjeni vsem tistim osebam z okvaro sluha, ki se želijo srečati s slovenskim znakovnim jezikom in s tem tudi s kulturo in načinom življenja gluhih oseb.

Tečaj bo potekal na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Na tečaj se lahko prijavite na e-naslovu:

aleksandra.rijavec@zveza-gns.si,

kjer lahko dobite tudi več informacij v zvezi z izvajanjem brezplačnih tečajev, in po pošti.

Projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

VABILO

Predstavitev in slovesna podelitev priznanj

Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je izvedla projekt
Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika,
ki sta ga sofinancirali Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Nastala je slovnica slovenskega znakovnega jezika, ki je odkretana v slovenskem znakovnem jeziku.
Čeprav je za govorne jezike običajno, da so slovnice napisane v domačem jeziku,
je to na področju znakovnih jezikov velika novost.

S pomočjo te slovnice bodo gluhi kretalci lahko spoznavali svoj jezik, ki ga intuitivno že obvladajo.
O njegovih značilnostih se bodo lahko učili v šoli in jih razlagali tudi vsem slišočim,
ki bi se njihovega jezika šele radi naučili.

Predstavili bomo rezultate projekta, predvsem pa nekaj primerov posnetkov in tudi knjižno izdajo
Priročne video slovnice slovenskega znakovnega jezika, ki jo boste lahko prejeli brezplačno.
Podelili bomo tudi priznanja in potrdila o sodelovanju vsem sodelavcem in udeležencem usposabljanj,
tečajev, seminarjev in predstavitev v okviru projekta.

Za koga?

Vabljeni vsi, ki vas zanima slovenski znakovni jezik. Posebej ste vabljeni udeleženci predstavitev
po društvih in vsi, ki ste opravili tečaj Priročne video slovnice slovenskega znakovnega jezika.

Kdaj?

V petek, **23. 9. 2019, ob 10. uri** (predstavitev bo trajala največ dve uri).

Kje?

Na **Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije** (Drenikova 24, 1000 Ljubljana).

Dodatne informacije

tajnistvo@zveza-gns.si

Veselimo se druženja z vami,

Mladen Veršič, predsednik ZDGNS

Univerzalni poziv gluhih – priznajte znakovni jezik!

Oh, Pariz! Francoska prestolnica je z 12 milijoni prebivalcev ena tistih, ob omembi katere marsikdo globoko zavzdihne in pomisli na romantične pariške ulice, dišeče bagete, slastne makrone, mogočen Eifflov stolp in tlakovane uličice Montmartra, prestižne Elizejske poljane in seveda muzej Louvre, dom slavne Mone Lize. Ogledali smo si jih julija, ko je bilo v Parizu rekordnih 43 stopinj Celzija. Priporočamo vzpon na Slavolok zmage, od koder se odpira čudovit pogled na mesto in kjer je obenem tudi središče kaotičnega pariškega prometa.

Pariz velja za enega od najbolj obleganih turističnih krajev na svetu, s 16 milijoni obiskovalcev na leto je za Londonom drugo najbolj obiskano mesto na svetu. Kako tukaj živijo gluhi, nam je povedal Milenjko Ignjič, ki se je pred skoraj tremi desetletji preselil tja iz Bosne: »V Franciji je dobro poskrbljeno za gluhe, so zaposleni, imajo tolmače, dobimo pomoč pri komunikaciji s tolmačem, invalidnino, in tudi za gluhe otroke je dobro poskrbljeno. Prejemamo poseben dodatek za gluhe, ki znaša skoraj 400 evrov. Namenjen je kritju stroškov, ki nastanejo zaradi komunikacijske ovire, na primer za tolmača. Prejemamo tudi 900 evrov invalidnine.«

V pariški poslovni četrti je potekal 18. kongres Svetovne zveze gluhih. Dan pred začetkom so bile volitve novega predsednika, saj Colin Allen po dveh mandatih vodenja te najpomembnejše svetovne organizacije gluhih ni več kandidiral. Delegati skupščine so največ glasov namenili dr. Josephu Murrayu. V ekskluzivnem pogovoru za Spletno TV je poudaril pomembnost širitve znakovnega jezika v vseh državah na svetu, ne zgolj arbitrarno, ampak v vseh življenjskih okoliščinah: »Eden od najpomembnejših ciljev je prepoznavnost zna-

Collin Allen, nekdanji predsednik WFD

kovnega jezika – temeljne človekove pravice gluhih. Njegova uveljavitev opolnomoči nacionalne zveze gluhih v državah po svetu. To utemljuje tudi Konvencija ZN o pravicah invalidov, v kateri je prav tako zapisana pravica do uporabe svojega jezika. Konvencija opredeljuje jezik kot človekovo pravico, tudi za področji zaposlovanja in izobraževanja. Menim, da je pomembno, da nacionalne zveze bijejo boj v svojih državah in dosežejo ratifikacijo Konvencije ZN. Potem je nujna uveljavitev določil te konvencije v nacionalno zakonodajo, kr je prava pot za doseganje dostopnosti in polnega vključevanja v družbo.« Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije je predsednik Murray čestital za uspešno pobudo za umestitev znakovnega jezika v ustavo in izrazil upanje, da bo Slovenija postala peta evropska država, ki bo v najvišjem pravnem dokumentu slovenski znakovni jezik opredelila kot uradni jezik v Sloveniji.

Dr. Joseph Murray

Častni gost letošnjega kongresa je bil dr. Fernand de Varennes, posebni poročevalec Združenih narodov za manjšinska vprašanja. Slovenijo je posebej omenil kot primer dobre prakse: »Po obisku v Sloveniji sem bil zelo vesel, ko sem izvedel, da je slovenska vlada potrdila vpis znakovnega jezika v ustavo. Prav tako so prepoznali znakovni jezik kot jezik. Mislim, da je to pomemben primer dobre

prakse in zgled drugim evropskim državam. Znakovni jezik se mora obravnavati kot jezik, ne kot sporazumevalno sredstvo invalidov.« Poudaril je tudi pomen rabe znakovnega jezika kot sredstva za poučevanje gluhih: »V zgodovini je bil znakovni jezik celo v zasebni rabi prepovedan. V današnjem času, če pogledamo človekove pravice, bi bila to njihova kršitev in tudi onemogočanje svobode izražanja.«

Dr. Fernand de Varennes

Na odru so se zvrstili sto trije gluhi predavatelji. Predstavili so izsledke nedavnih raziskav okvar sluha in poročali o vključevanju gluhih v družbo in življenju z znakovnim jezikom na različnih področjih, tudi v izobraževanju in zaposlovanju, ter o razvoju znakovnega jezika in tehnologiji. Osrednje sporočilo je bilo polno uživanje jezikovnih pravic, saj je to ključno za vključenost gluhih v družbo.

Kot je dejal Mark Joseph Signe s Filipinov, imajo gluhi pri njih največje težave ob naravnih nesrečah: »Ko vlada po javni televiziji obvešča o naravnih nesrečah, potresih, cunamijih, te informacije niso tolmačene. Telefonske linije so sesute. Ne moremo poklicati svojih bližnjih in jih opozoriti na nevarnost. Gluhi so zato v takih razmerah v hudi stiski. Tudi meni je bilo težko prepričati vlado, da prisluhne in zagotovi informiranje gluhih. Lobira-

mo in se trudimo, ampak do zdaj še ni ustrezne rešitve.«

Feras Al Mubajed je po rodu Sirec, izobraževal pa se je v Veliki Britaniji. Zdaj svoje delo posveča predvsem gluhim sirskim otrokom. Zanje se trudi zagotoviti ustrezno izobraževanje. »Lahko pridete septembra v Sirijo kot prostovoljci. Zbiram prijave, nato uredim namestitve. Potem bi vas peljal h gluhim sirskim otrokom, ki res komaj čakajo, da pride-te. Raje vidijo, da pridejo gluhi in ne slišči, ker morajo slišče še tolmačiti. Gluhi gluhim lahko dajejo moč, jih poučujejo in ko se vrnejo domov, bodo vedeli, da so naredili dobro delo. Zdaj so ti otroci večinoma doma in čakajo, da se šola spet odpre. Mi potrebujemo gluhe prostovoljce, ne sliščih, ki mislijo samo na politiko. Če kdo želi, naj pride. Otroci vas bodo veseli,« je prepričan Al Mubajed.

Sanchayeeta Iyer

Gluha Sanchayeeta Iyer, po rodu sicer Indijka, za svojo doktorsko disertacijo preučuje gluhe, ki migrirajo v London. Kot nam je povedala, je za gluhe ključno, da se najprej naučijo britanskega znakovnega jezika, da se vključijo v družbo gluhih in lahko izkoristijo storitve tolmačenja, saj je sicer asimilacija v britansko družbo skoraj onemogočena: »Gluhi priseljenci težko dobijo službo. Najpogosteje opravljajo preprosta dela, kot je čiščenje v restavracijah s hitro prehrano. Zagotovo je skoraj nemogoče, da bi dobili delo na boljše plačanih delovnih mestih, temveč zasedajo nižje kvalificirana delovna mesta za majhno plačilo.« O vzrokih za migracije pa je dejala: »Številni gluhi se preselijo v Britanijo, ker vedo, da je življenje tukaj zanje boljše. Boljši so socialni transferji, šolski sistem.«

Colin Allen, zdaj že nekdanji predsednik WFD, je to pomembno mednarodno organizacijo za gluhe s sedežem na Finskem vodil osem let. Poudaril je pomembnost opolnomočenja gluhih za doseg ključnih pravic: »Če vedo, kakšne pravice imajo, jim bo to pomagalo v njihovem nadaljnjem prizadevanju. Posledično je to velika odgovornost za

gluhe posameznike. Ko opazujem, vidim, da je veliko otopelosti, pravijo, da bodo drugi uredili. Ne, sami morajo začutiti to odgovornost, biti informirani in se boriti za uveljavitev teh pravic. Gluhi se imajo lahko zelo radi. Zagotovo je veliko spodbudnih zgodb. Seveda si želijo biti enakovredni na vseh področjih, potrebujejo pa znakovni jezik,« je prepričan Allen, ki bo svoje delo nadaljeval kot gostujoči predavatelj na Univerzi Gallaudet v ZDA in kot samostojni podjetnik.

Sašo Letonja, Colin Allen, nekdanji predsednik WFD, in Tina Grošelj

Z novimi tehnologijami je gluhih in naglušnih dana priložnost, da izenačujejo svoje možnosti s preostalo populacijo in premagujejo komunikacijske ovire. Pri tem je pomembno vsaj dvoje: medsebojna operativnost sistemov in širjenje dostopa do svetovnega spleta. Ninna Amedeo že nekaj let dela za Google, in kot je dejala, je delo za multinacionalko uresničitev njenih sanj. Bila je v ekipi, ki je razvila brezplačno rešitev, ki bo z uporabo tehnologije samodejnega strojnega podnaslavljanja povečala dostopnost govornega sporazumevanja v realnem času. Rešitev podpira več kot 70 jezikov, med njimi tudi slovenščino. S toliko jeziki zajemajo več kot 80 odstotkov svetovnega prebivalstva: »Program neposrednega zapisovanja je brezplačen. Odličen je za uporabo na predstavitev. Ko nekdo govori, vzameš ven telefon, ki dobro 'lovi' zvok na primerni razdalji. Študenti na fakultetah imajo brezžične mikrofone, ki jih dajo profesorjem

na začetku predavanja. Ko profesor govori, imajo popoln zapis predavanja na svojem telefonu. Dobra funkcija programa je tudi ta, da ostanejo zapisi v aplikaciji tri dni. Če jih želijo imeti dlje časa, jih lahko shranijo v drug program. Program neposrednega zapisovanja je uporaben tudi na konferencah, v kinematografih, kjer podnapisi niso najboljši – možnosti je veliko.« Kot je še dejala simpatična Američanka, pri multinacionalki že razvijajo nove aplikacije in iščejo rešitve: »Ena od najbolj zaželenih je pretvorba znakovnega jezika v pisano besedo. To je za nas trenutno velik izziv. Upam, da bomo na naslednjem kongresu WFD čez štiri leta lahko pokazali kaj več.«

Tako imenovani avatarji, tehnološki tolmači, so s svojo pojavitvijo v gluhi skupnosti vzbudili mešane občutke. Ti računalniški liki ne bodo nikoli nadomestili tolmačev, predvidoma pa bi jih lahko uporabili za kratko in vnaprej pripravljeno obveščanje, na primer na letališču za informiranje o letih, na železniških postajah, v izbranih okoliščinah tudi za učenje znakovnega jezika: »Avatarji lahko omogočijo tudi skrivanje identitete gluhega, ki komunicira po spletu. Če gluha oseba komunicira z gluhih ali sliščim, lahko avatar producira njegove kretnje in tako lahko gluhi uporabnik zakrije svojo identiteto. Gre za primerljivo situacijo kot pri pisanju, kjer pisca besedila ni videti,« je pojasnil Američan John McDonald in poudaril: »Avatarji ne bodo nikoli izražali kulturnega, zgodovinskega, jezikovnega in drugih vidikov komunikacije, ki jih vsebuje naravni jezik.«

Predvsem v velikih državah, kjer so razdalje prevelike, da bi vam lahko v vsakem trenutku pomagal tolmač, ali pa ga potrebujete takoj, vendar ne dobite osebnega, je lahko rešitev Verbavoice. Ta omogoča takojšnje tolmačenje z aplikacijo, ki jo aktivirate na telefonu. Trenutno podpira večje jezikovne skupine, med njimi angleščino, nemščino in francoščino, napovedujejo pa tudi širitev v slovenščino.

Hristo Trajkovski je gluhi Makedonec, ki živi v Nemčiji. Za podjetje Verbavoice dela že nekaj let, uporabnost aplikacije nam je razložil z navdušenjem in pojasnil, da imajo v Nemčiji ogromno naročnikov: »Na primer na kongresu, na katerem poteka predavanje v govoru, se po aplikaciji povežete s tolmačem, ki to posluša, in besedilo se vam takoj izpisuje na telefon. Hkrati vam prevajajo tudi v znakovni jezik. Storitve lahko izvajajo tudi gluhi tolmači, saj program zapisuje govor v tekst, oni pa besedilo prevajajo v znakovni jezik. Tako prevajamo vse parlamentarne seje.«

Na svetu je približno 32 milijonov gluhih otrok. Številni se težka naučijo brati, saj je pisana beseda zanje tuji jezik. Sodobna tehnologija pa lahko najmlajšim uporabnikom znakovnega jezika in njihovim družinam pomaga odpreti svet knjig.

Zato je podjetje Huawei razvilo StorySign, brezplačno aplikacijo, ki z uporabo umetne inteligence spodbuja gluhe otroke k branju in učenju znakovnega jezika. Razvili so kretajočega avatarja. Simpatična Star trenutno v enajstih evropskih jezikih bere najbolj priljubljene otroške knjige in jih tolmači v znakovni jezik.

Ivo van den Brand

Ivo van den Brand, direktor blagovne znamke Huawei, je pojasnil, da so se dela najprej lotili v Veliki Britaniji: »Tesno smo sodelovali z Britansko zvezo gluhih. In ena od stvari, ki smo se je naučili v tem procesu, je, da je zelo pomembno, da tesno sodelujemo z gluho skupnostjo in državno zvezo gluhih. Ne samo da smo poskrbeli, da na teh trgih predstavljamo najvišjo kakovost znakovnega jezika, ampak stvari tudi delamo na najboljši možni način za gluho skupnost.« Van den Brand ni želel govoriti o tem, koliko stane produkcija ene take knjige z umetno inteligenco, je pa več povedal o časovnem okviru izdelave in širitvi tega družbenoodgovornega projekta: »Precej veliko časa je potrebno, da napravimo knjigo na ravni kakovosti, ki jo hočemo na vsakem trgu. In pravkar smo se lotili 52 novih knjig v Evropi, torej štiri v enajstih državah, kar je pomenilo veliko časa in truda ter tesnega sodelovanja z različnimi partnerji, kot sta Penguin in Evropska zveza gluhih, vendar je bilo vključenih tudi veliko ljudi, strokovnjakov za tehnologijo, marketing in umetno inteligenco.« Kot je še dejal Ivo van den Brand, po rodu Nizozemec, ki živi in dela v Londonu, Huawei zanima tudi sodelovanje z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Gluhi z vsega sveta so si na kongresu ogledali tudi predavanje naše sodelavke Valerije Škof, ki je v mednarodni kretnji predstavila vse prednosti slo-

varja slovenskega znakovnega jezika: »Po predavanju sem dobila veliko vprašanj. Rada bi poudarila eno, in sicer, kako iskati pomen kretnje. Ne da iščeš besedo in vidiš kretnjo, ampak nasprotno: da najdem pomen kretnje, ki je ne razumem. To se mi zdi odličen predlog za naše nadaljnje delo.« Občinstvo je bilo navdušeno nad uspehom Zveze društev gluhih in naglušnih na tem področju. Ne moremo prezreti dejstva, da je slovar s 16.000 kretnjami, kvizom in zgodbami za učenje velik uspeh v svetovnem merilu, saj so države, ki imajo primerljiv slovar, redke.

Valerija Škof

Sistem izobraževanja gluhih po svetu je zelo različen. V državah v razvoju se šele vzpostavljajo prve šole za gluhe, v razvitih državah pa število gluhih v specialnih zavodih upada. V rednih šolah prevladuje integracija.

Glede na uveljavljanje načel Deklaracije Združenih narodov o človekovih pravicah, predvsem pa uresničevanje univerzalne temeljne pravice gluhih v 21. stoletju, to je pravice do svojega jezika, gluhi želijo, da se v prihodnosti vzpostavi učinkovit sistem inkluzije gluhih v rednih šolah.

Vincent Cottineau, predsednik Francoske zveze gluhih, je dejal: »Izobraževanje gluhih v Franciji je bilo v zgodovini odlično. Tukaj je bila ustanovljena prva šola za gluhe, potem se je naš sistem poučevanja gluhih razširil po svetu. Vendar je kongres v Milanu 1880 porušil temelje, ki smo jih gradili dolga leta. Šele pred 30 do 40 leti smo ponovno začeli boj za izboljšanje izobraževanja gluhih v znakovnem jeziku. Kako izboljšati izobraževanje gluhih? Pomembno je, da se gluhi otroci izobražujejo skupaj, v znakovnem jeziku, in da se med seboj družijo ter pogovarjajo. Vlada bi morala omogočiti izobraževanje gluhih, tako kot skrbi za slišče, ki se izobražujejo med sebi enakimi – da bi se tudi gluhi izobraževali med sebi enakimi, saj gre za skupni

jezik in skupno kulturo. To je sistem, ki bi omogočil razvoj gluhih. Konvencija ZN in WFD zagovarja stališče, da morajo biti gluhi skupaj v inkluziji, ne pa v integraciji, kjer so sami.« O prednostih inkluzije je spregovorila tudi Francozinja Delphine Kholouk-hoev: »Pri integraciji je gluhi otrok osamljen med slišječimi otroci. Ima tolmača, bolj kot to pa je pomembno, da nima svojih gluhih sošolcev, s katerimi bi razvijal svoje jezikovne kompetence. Prava inkluzija je tista, ki zagotavlja krepitev identitete, rabo znakovnega jezika, krepitev kulture, poznavanje zgodovine. To gluhi otrok lahko razvije v svojem socialnem okolju. Tako se gluhi med seboj družijo med odmori, malico, šolskimi izleti.«

Vincent Cottineau

Dr. Sam Lutalo Kiingi, profesor v Ugandi, nam je pojasnil izzive gluhih v Afriki: »Problem gluhih v Ugandi je, da živijo v slabih razmerah. So brezposelni ali delajo za nizko plačilo. Ženske ne delajo. Izobražujejo se lahko gluhi otroci iz premožnih družin, reveži te možnosti nimajo. Šolanja si ne morejo privoščiti in živijo v preveč oddaljenih krajih. Mislim, da moramo gluhim zagotoviti izobraževanje v znakovnem jeziku. Zagotoviti je treba tudi boljše delovne razmere za gluhe in ženske. To je nujen pogoj za opolnomočenje gluhih, boljše

zaposlitev in kakovost življenja. Vlada v Ugandi je sprejela deklaracijo OZN o človekovih pravicah, kljub temu pa ima svoje prioritete – gradnja javnih objektov, infrastrukture, javno šolstvo, sociala niso med njimi. Nekaj malega financirajo tolmače, za kakšen sestanek, na primer. Žal rešitve za nas niso med vladnimi prioritetami.«

Največja težava v Indiji je izobraževanje, pojasnjuje dr. Alim Chandani: »V Indiji imamo 300 šol za gluhe, mogoče samo v štirih ali petih šolah poučujejo v znakovnem jeziku, drugod pa v govornem. Veliko otrokom je odvzet njihov materni jezik, kar je hud problem, ker je zato je ogromno brezposelnih. Sicer so izjeme – gluhi, ki opravljajo dobro službo –, ampak večina je neizobraženih, brez pravice do tolmača ali zapisnikarja. To ostaja nerešen problem.«

Dr. Joseph Murray, predsednik WFD, je v sklepnih mislih za Spletno TV dejal: »Svet gluhih je zagotovo svoj svet. V različnih državah smo manjšina, ni nas veliko. Borimo se za svoje pravice in enakopravnost s slišječimi. Živimo po vsem svetu. Ko pa pridemo na kongres Svetovne zveze gluhih, smo združeni. Postanemo en svet, znakovni jezik zaživi. Vidimo, da živimo v zelo različnih okoliščinah. Vsi se borimo za svoje pravice. Tukaj si izmenjamo informacije o tem, kako so nekateri uspeli v svojih državah. Dobimo nove ideje, rešitve, se okrepimo. Vidimo, da so gluhi po vsem svetu, in to nas osrečuje ter povezuje. Ko gluhi spoznajo, kako je po svetu, se učijo, veselijo. Domov odnesejo primere dobrih praks in postanejo del enega jezika in ene kulture.«

Naslednji kongres svetovne zveze gluhih bo čez štiri leta v Južni Koreji.

**Mag. Tina Grošelj
Valerija Škof**

Slovar SZJ na družbenem omrežju

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

Akcija Kretnja leta 2019

Ob peti obletnici dneva slovenskega znakovnega jezika – SZJ 2019, ki jo bomo praznovali 14. 11. 2019, ob 40-letnici razvoja SZJ na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije in Inštitutu za SZJ ter ob postopka umestitve SZJ v Ustavo RS bomo za večjo promocijo slovenskega znakovnega jezika v Republiki Sloveniji začeli novo tradicionalno vsakoletno akcijo »Kretnja leta«.

Povezali smo se tudi z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša, ki deluje pod okriljem Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) in Multimedijem centrom (MMC), informativnim spletnim portalom RTV Slovenija, ki letos že četrto zapored vodi ta akcijo »Beseda leta«.

Za lažje razumevanje predloga vas prosimo, da pošljete video zapis kretnje. Če želite, lahko pošljete tudi obrazložitev, ni pa nujno. Veseli bomo vseh vaših predlogov.

Predloge zbiramo do 20. 12. 2019, nato bomo vse zbrali in pripravili približno pet vaših najboljših predlogov, o katerih bo potekalo glasovanje. Zmagala bo tista kretnja, ki bo prejela največje število glasov.

Glasovanje bo potekalo od 1. 1. 2020 do 9. 1. 2020.

SZJ kot nesnovna kulturna dediščina

Katero kretnjo predlagati in po katerih merilih se bo izbirala kretnja leta?

Kretnjo leta izbiramo med kretnjami, ki so posebej pomembne za iztekajoče se leto in ponazarjajo dogajanje in spremembe v družbi, s poudarkom na tem, da gre za nekaj razmeroma novega v jeziku, ne za našo interpretacijo družbene in politične stvarnosti v preteklem letu.

Kandidatke za kretnjo leta bodo v ožji izbor izbrane po naslednjih merilih:

Kretnja je nova in je v zadnjem času, še posebno v tem letu, prešla v dovolj široko rabo, da pomeni toliko otipljivo spremembo v jeziku, da je vredna omembe. Še posebej primerna kandidatka je takšna kretnja, ki je hkrati:

- čim bolj sveža – novotvorjena ali pred kratkim prevzeta,
- prešla v širšo uporabo po nekem specifičnem mejniku, ki se je zgodil prav v tem letu, in
- ponazarja pomembno spremembo v družbi, tehnologiji in mišljenju, značilno posebej za zadnje leto.

Vabimo vas, da nam predlog kretnje pošljete v obliki video zapisa na elektronski naslov info@zveza-gns.si, do 20. 12. 2019.

**Zveza društev gluhih in naglušnih Sloveniji
Inštitut za slovenski znakovni jezik**

PIŠITE V NAŠE GLASILO

urednistvo.ist@zveza-gns.si

Slovenski znakovni jezik kot triletni izbirni predmet

Strokovni svet za Republike Slovenije za splošno izobraževanje je 20. decembra 2018 potrdil spremembo vzgojno-izobraževalnih programov na ravni osnovne šole in določil nov izbirni predmet Slovenski znakovni jezik (SZJ) ter učni načrt za ta predmet.

Z omenjenim učnim načrtom se učencem odpira možnost za izbiro učenja SZJ kot triletnega izbirnega predmeta, ki se izvaja v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju, na rednih osnovnih šolah in na osnovnih šolah s prilagojenim programom z enakovrednim izobrazbenim standardom.

Učni načrt SZJ je zasnovan kot samostojna zaključena celota, ki je hkrati tudi osnova za nadaljevalno učenje SZJ v srednji šoli. Izbirni predmet SZJ je namenjen vsem učencem, ne glede na predznanje. Izbrali ga bodo lahko tudi učenci, ki so SZJ v družinskem okolju usvojili kot prvi/materni jezik. Tudi zanje bo predmet uporaben, saj je za dvig jezikovne samozavesti nujno, da uporabniki dobro poznajo tudi jezikoslovni opis (slovnico) svojega jezika ter nekatere metajezikovne izraze, povezane z njim. To znanje je bistveno tudi za ohranjanje SZJ na sploh. (vir: www.zrss.si)

Pri oblikovanju učnega načrta za izvajanje izbirnega predmeta Slovenski znakovni jezik (SZJ) sva sodelovali tudi predstavnici Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. V strokovni delovni skupini, ki jo je potrdil Zavod RS za šolstvo, sta sodelovali še predstavnici Zavoda RS za šolstvo, predstavnik Univerze v Novi Gorici, predstavnik Zavoda za gluhe Ljubljana in predstavnica tolmačev.

Po sklepu oz. imenovanju strokovne skupine (septembra 2017) je bilo predvidenih osem srečanj. Delovna skupina se je dela lotila oktobra. Po sklepu je svoje delo morala opraviti do konca leta 2017. Delo večinoma ni potekalo na srečanjih, temveč samostojno. Na srečanju smo svoje predloge utemeljevali, zagovarjali, združevali in utemeljevali, potem smo dokument dopolnjevali in usklajevali s pripombami po elektronski pošti, do končne delovne verzije v prvi polovici leta 2018. Temu je sledila še strokovna recenzija jezikoslovcov.

Učni načrt je namenjen programu v osnovni šoli in prilagojenim izobraževalnim programom osnovnih šol z enakovrednimi izobraževalnimi standardi. Učni načrt ponuja možnosti učencem, da izberejo učenje SZJ kot triletni izbirni predmet, ki se izvaja v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju na rednih osnovnih šolah in osnovnih šolah s prilagojenim programom. Izbirni predmet SZJ je namenjen vsem učencem, ne glede na predznanje. Izberejo ga lahko tudi učenci, ki so SZJ v družinskem okolju usvojili kot prvi/materni jezik.

Tedensko število ur predmeta je dve uri (70 v prvem letu učenja, 70 v drugem letu učenja in 64 v tretjem letu učenja), skupno število ur je 204. Učenci predmet praviloma izberejo v sedmem razredu in z njim nadaljujejo v osmem in devetem razredu. Izjemo lahko izberejo predmet tudi v osmem ali devetem razredu. Imajo pa tudi možnost, da po prvem ali drugem letu učenje prekinijo.

Slovenski znakovni jezik kot izbirni predmet v redni osnovni šoli

Potek pouka

Za izvajanje pouka so pomembni informacijska tehnologija in drugi didaktični pripomočki; prostor/učilnica, v kateri poteka pouk; možnost oblikovanja manjših skupin in pozornost, ki jo oba udeleženca v komunikacij – učitelj in učenec – namenjata primernim oblačilom, ki olajšuje sporazumevanje v SZJ.

Informacijska tehnologija in didaktični pripomočki:

- videoposnetki, učbeniki SZJ, slovarji SZJ, slikanice v SZJ, videoprtljice, učni primeri, didaktični in učni kviz, uporaba mobilne aplikacije Slovarja SZJ, možnost videokonference ...

Prostor:

- svetel (svetloba ne sme padati na obraz);
- prostoren (širok kos vidnega polja);
- mize, postavljene v krogu, tako da se vsi učenci med seboj vidijo;
- velika ogledala zaradi lažjega samoopazovanja in opazovanja drugih;
- didaktični materiali (slike in večji napisi) po prostoru;
- na voljo morajo biti projektor, tablični računalnik, računalnik, kamera s stojalom, računalnik, opremljen s programom Skype in drugimi programi videokomunikacije na daljavo, urejevalnik za montažo posnetkov, dovolj velik prostor za shranjevanje videoposnetkov in neomejen dostop do interneta.

Učbeniki za poučevanje znakovnega jezika

Učne skupine:

Največje število učencev je deset. Le tako se lahko omogočijo enakovredna komunikacija, dialogi v parih in boljši, individualni stik z učiteljem pri opazovanju in posnemanju kretenj in mimike.

Oblačila:

Primerna oblačila so enobarvna in brez motečega nakita.

Učenec bo pridobil zmožnost osnovne komunikacije v SZJ:

- pridobi določen del temeljnega besedišča;
- razvija možnosti za razumevanje in tvorjenje sporočil v SZJ (razume in oblikuje preprosta sporočila v SZJ);
- spoznava osnovne značilnosti SZJ na glasoslovni, oblikoslovni, skladenjski in pragmatični ravni;
- oblikuje hipoteze o slovnici SZJ in jih primerja s slovnici jezikov, ki jih že pozna, namen pa je prepoznavati podobnosti in razlike;
- primerja besedišče SZJ z besediščem jezikov, ki jih že pozna.

Cilj pouka predmeta je, da vsi učenci ob koncu tretjega leta učenja dosežejo minimalno raven A2 po Skupnem evropskem jezikovnem okviru (SEJO), uspešnejši med njimi pa celo raven B1.

Preverjanje in ocenjevanje:

- ustno: sporočanje in razumevanje (dialog z učiteljem ali učencem) ter zgolj sporočanje (kratki nastop pred manjšo skupino);
- pisno: učenec doma ali pri pouku pripravi besedilo in se posname.
- učitelj pripravi klasično preverjanje, ki vključuje videoposnetke kretenj in zamrznjene posnetke kretenj.

Izvajalec predmeta bo učitelj z visokošolsko izobrazbo ali visokošolskim izobraževanjem po določilih 93. člena ZOFVI in znanjem slovenskega znakovnega jezika.

Dodatna izobraževanja bodo potekala na podlagi dodatne kvalifikacije Inštruktor/inštruktorica slovenskega znakovnega jezika (SOK).

Aleksandra Rijavec Škerl

Katalog programov obveznih izbirnih vsebin za srednješolce

Zavod RS za šolstvo vsako leto pripravi Katalog programov zunanjih izvajalcev obveznih izbirnih vsebin in interesnih dejavnosti za naslednje šolsko leto. Obvezne izbirne vsebine so približno šeststotni del gimnazijskega predmetnika, v katerem

se srečujejo šola in zunanji izvajalci s svojo ponudbo. Podobno obliko, ki ji pravimo interesne dejavnosti, poznamo tudi v poklicnem in strokovnem šolstvu. Značilnosti obveznih izbirnih vsebin so: izvajajo se praviloma v strnjeni obliki; v gimnazij-

skem programu se delijo na obvezne vsebine in vse preostale vsebine; obvezne vsebine trajajo ne več kot 30 ur tedensko; v dneh izvajanja praviloma ni pouka, tako da lahko trajajo okoli 5 ur na dan. (vir: www.zrssi.si)

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je v omenjenem katalogu prisotna od leta 2011 s tečajem slovenskega znakovnega jezika in kulture gluhih.

Zapis v katalogu:

TEČAJ SLOVENSKEGA ZNAKOVNI JEZIK IN KULTURE GLUHIH

IZVAJALEC:

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE, Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika, Drenikova 24, 1000 Ljubljana

Tel.: 01 500 15 00, faks: 01 500 15 22, e-naslov: ZDGN-Slovenija@zveza-gns.si

CILJI PROGRAMA:

Tečaj je namenjen vsem, ki se želijo поблиže seznaniti z jezikom, ki ga uporabljajo gluhe osebe, in spoznati življenje gluhih ter njihovo kulturo. Namenjen je tistim, ki si želijo znati zanimiv jezik več, spoznati drugačen jezik, se pogovarjali z gluhi doma in v tujini. Če se nauči jezika še kateri od vaših znancev, se lahko sporazumevate med seboj v hrupnem okolju, na daljavo, iz avta v avto ...

Cilji tečaja so:

- opazovanje, zaznavanje, posnemanje gibanja rok v prostoru in razlikovanje mimike;
- vzpostavitev in ohranjanje očesnega stika;
- spoznavanje pojmov prek naravnih in dogovorjenih kretenj;
- razumevanje sporočila, posredovanega v slovenskem znakovnem jeziku;

- posredovanje sporočila v slovenskem znakovnem jeziku;
- spoznavanje, razumevanje in uporabljanje slovenskega znakovnega jezika za komunikacijo;
- razvijanje in oblikovanje pozitivnega odnosa do gluhih in kulture gluhih.

VSEBINE:

Kar je za govorni jezik beseda, so za znakovni jezik kretnje. Znakovni jezik z gibanjem rok, telesa in glave v prostoru izraža najrazličnejše vsebine in s tem nadomešča glas in izgovorjeno besedo. Pri znakovnem jeziku se namesto sluha, ki ga spremlja beseda, uporablja vid, ki ga spremlja kretnja.

Znakovni jezik je kompleksen, strukturiran, živ, naraven, svojevrsten, ima močno kulturno osnovo in specifično jezikovno strukturo.

Posamezne vsebine so razdeljene na lekcije in zajemajo:

- spoznavanje osnovnih značilnosti gluhih oseb
- kratek vpogled v zgodovino znakovnega jezika
- kratek vpogled v izobraževanje gluhih v svetu in pri nas
- spoznavanje načina dela
- prvine slovenskega znakovnega jezika
- razvrstitev kretenj
- spoznavanje besedišča
- vprašalnice
- kratke povedi, odgovori, pogovor v paru
- sprejemanje informacij na podlagi konkretnih situacij, slik, videoposnetkov
- komunikacija v znakovnem jeziku
- simultana komunikacija (slovenski znakovni jezik in govorenje)
- uporaba slovenščine v kretnji
- spoznavanje in upoštevanje osnovnih pravil za dobro komunikacijo

Cilj posameznega tečaja je usvojiti vsaj 85 % kretenj SZJ in jih uporabljati v medsebojnem sporazumevanju na tečajih in drugod v stiku z gluhi osebami.

NAČIN IZVAJANJA IN METODE IZVAJANJA:

Tečaji se izvajajo po naslednji metodiki:

- osnovni stopnji: ZAČETNI TEČAJ: I. in II. stopnja (usvojijo se osnovne kretnje, prstna abeceda, mimika in osnovna slovnična pravila). Na tej stopnji se uporablja simultana metoda (kombinacija govora, kretenj in prstnega črkovanja);
- višje stopnje: NADALJEVALNI TEČAJI: III., IV. in V. stopnja (postopno se pridobiva in bogati be-

sedni zaklad, spoznava nove slovnične strukture in fraze ter praktična uporaba); na tej stopnji se uporablja pogovorni jezik gluhih;

- konverzacijski tečaj (aktivna uporaba jezika v pogovorih o aktualnih dogodkih); pri konverzaciji se uči tolmačenje govora in tolmačenje v govor.

Po vsaki stopnji tečajniki opravijo preizkus znanja in dobijo potrdilo o opravljenem tečaju.

KRAJ IN ČAS IZVAJANJA:

Vsaka stopnja traja od 30 do 40 ur. Izvaja se enkrat na teden po dve šolski uri (možen je tudi drugačen dogovor).

Tečaj vodijo ustrezno usposobljeni predavatelji. Na višjih stopnjah jim pomagajo gluhe osebe.

Tečaj se izvaja na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, po dogovoru pa lahko tudi na šoli.

GRADIVO:

Udeležencem so na voljo priročniki za učenje slovenskega znakovnega jezika, slikovno gradivo in Multimedijски didaktični pripomoček (slovar).

ZDGNŠ pripravlja različne slikovne slovarje za poučevanje SZJ.

VELIKOST SKUPINE: od 5 do 10 udeležencev

REFERENCE:

Predavatelji imajo ustrezno strokovno izobrazbo in izkušnje s poučevanjem slovenskega znakovnega jezika in dela z gluhihimi ter opravljeno usposabljanje za instruktora/inštruktorico slovenskega znakovnega jezika. So tudi verificirani tolmači slovenskega znakovnega jezika.

Aleksandra Rijavec Škerl

**ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE**

Privoščite si oddih!

V HRIBIH
Apartmaji Kranjska Gora

V TOPLICAH
Apartmaji Moravske Toplice

NA MORJU
Apartmaji Piran
Avtokamp Fiesa
Hotel Fiesa

Več informacij dobite na www.zveza-gns.si pod zavihkom rezervacije in predstavitev počitniških kapacitet, kjer svoj oddih lahko tudi rezervirate ali v društvih.

SOK – Slovensko ogrodje kvalifikacij

Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) je enoten sistem kvalifikacij v RS za razvrščanje kvalifikacij v deset ravni glede na učne izide. Namenjen je vsem, ki se želijo seznaniti za raznovrstno izbiro izobrazb in kvalifikacij v Sloveniji kakor tudi preveriti medsebojno primerljivost različnih kvalifikacij. Lahko se preveri tudi, katero raven v evropskem ogrodju kvalifikacij (EOK) oz. evropskem ogrodju visokošolskih kvalifikacij (EOVK) dosega katera vrsta izobrazbe ali kvalifikacije.

Uspeh organizacije je večinoma odvisen od njene sposobnosti sestaviti ekipo z veščinami in znanji, ki bodo zagotavljali dobre rezultate in kakovosten razvoj. Dolgoročno uspešno vodenje kadrovskega področja temelji na prepoznavanju posameznikov s pravim znanjem in kompetencami ter na optimalnem spodbujanju njihovega razvoja v pravi smeri.

Posameznik lahko z načrtnim pridobivanjem kvalifikacij in odpravljanjem morebitnih pomanjkljivosti v znanju, spretnostih in kompetencah doseže

Kaj je register SOK

Register kvalifikacij SOK (Slovenskega ogrodja kvalifikacij) predstavlja javno dostopen informacijski sistem Slovenskega ogrodja kvalifikacij, ki omogoča vpogled v vse kvalifikacije, ki jih je mogoče pridobiti v Sloveniji.

večje zadovoljstvo pri svojem delu. Zato je ZDGNS prijavila dodatno kvalifikacijo inštruktor/instruktorica slovenskega znakovnega jezika, katere predlagana raven po Slovenskem ogrodju kvalifikacij je sedma.

Podrobnosti in potrebna znanja za pridobitev kvalifikacije si lahko ogledate na spletni povezavi: <https://www.nok.si/kvalifikacije/instruktor-instruktorica-slovenskega-znakovnega-jezika-0>. (vir: www.nok.si)

Aleksandra Rijavec Škerl

Vabilo Ustanovni sestanek Mreže učiteljev slovenskega znakovnega jezika

V četrtek, 26. septembra 2019, ob 10. uri v veliki sejni dvorani ZDGNS, Drenikova 24, Ljubljana

Svet Evrope je 26. september razglasil za evropski dan jezikov. Na ta dan bomo uradno ustanovili Mrežo učiteljev slovenskega znakovnega jezika. Vanjo bodo vključeni učitelji, inštruktorji in izvajalci različnih tečajev ter oblik poučevanja slovenskega znakovnega jezika (SZJ).

Zaradi izvajanja številnih različnih tečajev SZJ, izbirnega predmeta SZJ v osnovni in srednji šoli, vzpostavitve uradne dodatne kvalifikacije inštruktor SZJ, delovanja oddelkov Inštituta za SZJ, uradnega preverjanja znanja SZJ na podlagi SEJO/CEFR, slovarja SZJ ter številnih drugih novosti na področju razvoja SZJ se je pojavila potreba po medsebojnem sodelovanju, strokovnem razvoju in izpopolnjevanju ter neformalnem druženju.

Na prvem ustanovnem srečanju se bomo seznanili z novostmi, prisluhnili različnim predlogom in konkretno začrtali smernice ter prve korake sodelovanja.

Vse, ki se tega dne ne morejo udeležiti srečanja, a želijo biti vključeni v to mrežo, vabimo, da na e-naslov info@zveza-gns.si pošljejo svoje kontakte, da vas vključimo v bazo. Tudi če imate predloge za svoje aktivno sodelovanje v mreži, vas prosimo, da nam jih pošljete na isti e-naslov.

Matjaž Juhart

4. krvodajalska akcija Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Darovanje krvi je pomembno za zdravljenje in reševanje življenj. Za potrebe zdravstva in zadostno preskrbo s krvjo v Sloveniji potrebujemo 350 krvodajalcev na dan. To pomeni, da približno 105 tisoč krvodajalcev letno daruje 42.000 litrov krvi. Za nacionalno preskrbo s krvjo že 66 let skrbi Rdeči križ Slovenije. Transfuzijske službe darovano kri zberejo in testirajo, nato s krvjo in krvnimi pripravki oskrbijo bolnišnice. Darovanje krvi je gotovo ena najplemenitejših oblik pomoči sočloveku. S številom krvodajalcev se Slovenija uvršča v evropsko povprečje, najpomembnejše pa je, da smo pri preskrbi s krvjo samozadostni. To pomeni, da v celoti pokrivamo potrebe lastnega zdravstva po krvi.

V Sloveniji se lahko pohvalimo z dobro razvitim krvodajalstvom, dolgo in uspešno tradicijo, dobro zgrajenim sistemom krvodajalstva, zadostnim številom krvodajalcev in visoko pripravljenostjo ljudi za dajanje krvi. Krvodajalci so pomemben del zdravstvenega sistema, saj bolnikom omogočajo ustrezno zdravljenje s krvjo.

V Sloveniji vsakih pet minut nekdo potrebuje kri. Že jutri smo med njimi lahko tudi mi. Zato ne odlašajte, pridružite se plemenitemu dejanju in darujte kri.

Kdo lahko daruje kri

Kri lahko daruje vsaka oseba:

- med 18. in 65. letom starosti,
- ki tehtna več kot 50 kg oz. je njen volumen krvi, izračunan na podlagi telesne višine in telesne mase, več kot 3500 ml,
- ki je dobrega zdravja in počutja,
- ki ima vrednosti hemoglobina 135 g/l (moški) in 125 g/l (ženske).
- moški lahko kri darujejo vsake 3 mesece,
- ženske pa vsake 4 mesece.

Pomembno je, da se krvodajalec na odvzem krvi ustrezno pripravi in na odvzem pride spočit. Pred dajanjem krvi se mora počutiti zdrav, obvezno poje nemasten obrok, npr. kruh z marmelado, čaj, sadni sok ali kavo. Na odvzem krvi NE PRIHAJAJTE TEŠČI.

Darovanje se lahko začasno odsvetuje

Zaradi nekaterih bolezni, postopkov oz. zdravstvenih stanj se lahko krvodajalcu darovanje krvi začasno odsvetuje. To se zgodi, če:

- se krvodajalec počuti slabo;
- ima krvodajalec povišano telesno temperaturo;
- je časovni presledek od zadnjega darovanja krvi prekratek;
- je pri kontroli hemoglobina pri krvodajalcu ugotovljena slabokrvnost;
- je pri krvodajalcu ugotovljeno odstopanje krvnega tlaka in srčnega utripa od normalnih vrednosti;
- je bil krvodajalec v določenem obdobju pred načrtovanim odvzemom krvi zdravljen z določenimi zdravili, kot so antibiotiki, aspirin, inzulin, zdravila proti strjevanju krvi;
- ima krvodajalec virus herpes simpleks na koži oz. sluznici;
- je krvodajalec uživalec substanc s prisotnostjo THC. Krvodajalec vsaj tri dni pred odvzemom krvi ne sme kaditi, saj je THC v krvi prisoten še 2 dni po kajenju, oz. če je redni uživalec substanc s prisotnostjo THC, ne sme kaditi najmanj 4 mesece pred odvzemom krvi;
- je krvodajalec v zadnjih petih letih zbolel za virusno zlatenico ali je bil v zadnjih šestih mesecih v stiku z bolnikom, obolelim za to boleznijo;
- je bil krvodajalec v šestih mesecih pred odvzemom krvi operiran in/ali je prejemal transfuzije krvi, pa mora pred odvzemom krvi preteči tri mesece;
- je bil krvodajalec v šestih mesecih pred odvzemom krvi na zdravljenju z akupunkturo, se je dal tetovirati ali prebadati kožo;
- je krvodajalec v preteklem letu potoval po tropskih krajih oz. jemal zdravila za preprečevanje okužb, ki jih prenašajo povzročitelji tropskih bolezni;
- je bil krvodajalec v dneh ali tednih pred odvzemom krvi cepljen;
- je krvodajalec zasvojen z alkoholom ali mamili;
- ima krvodajalec na mestu odvzema krvi poškodovano ali vneto kožo;
- so krvodajalcu v zadnjih 72 urah pred odvzemom krvi izdrli zob.

Prav tako lahko zdravnik krvodajalcu odsvetuje odvzem krvi, če pri pregledu ugotovi nekatere bolezni ali ogrožajoča zdravstvena stanja, kot so:

- maligna ali krvna obolenja (npr. hemofilija);
- kronične bolezni srca, pljuč, sladkorna bolezen, nekatere bolezni prebavil, ščitnice, tuberkuloza ali spolno prenosljive bolezni;
- sistemske bolezni in alergije;
- moški, ki so imeli spolne odnose z drugimi moškimi;
- pojavljanje nenormalnih krvavitev;
- bolezni živčnega sistema, vročinski krči, epileptični napadi, omedlevice;
- nepojasnjena izguba telesne teže;
- zdravljenje z inzulinsko črpalko;
- seneni nahod in alergije, ki zahtevajo zdravljenje s stalno terapijo;
- stanje po porodu, od katerega še ni minilo leto dni, oz. stanje po abortusu (splavu), od katerega še ni minilo šest mesecev.

Postopek odvzema polne krvi

Ob vsakem obisku mora krvodajalec imeti s seboj osebni dokument (osebno izkaznico, potni list ...) in ga predložiti ob vpisu.

Po vpisu se preveri koncentracija hemoglobina v krvi in ob prvem obisku določi orientacijska krvna skupina ABO. Skupaj s krvodajalcem se pregleda medicinski vprašalnik in izmeri se mu krvni tlak. Na podlagi opravljenih meritev in medicinskega vprašalnika se odloča o primernosti za darovanje krvi.

Sam odvzem traja od 5 do 10 minut in praviloma ni boleč.

Nasveti za ravnanje po odvzemu krvi:

- mesto vboda se tesno povije. Tako se preprečijo podkožne krvavitve, povoj na roki pa mora biti nameščen vsaj dve uri po odvzemu krvi;
- po odvzemu krvi krvodajalcem v jedilnici postrežejo s prigrizkom in osvežilnimi pijačami;
- krvodajalcem svetujemo, da v dnevu po odvzemu krvi zaužijejo čim več tekočine;
- nekateri krvodajalci po odvzemu občutijo kratkotrajno slabost, ki pa ne vpliva na zdravstveno stanje krvodajalca; navadno nastane, ker telo krvodajalca potrebuje nekaj časa, da se privadi na zmanjšano količino krvi, ki nastane zaradi darovanja krvi;
- pomembno se je zavedati, da odvzeta kri pomeni le del rezerve krvi, ki jo imajo vsi zdravi ljudje, zato se večina ljudi hitro in brez večjih

Slovenija je pri krvodajalstvu lahko zgled celotni Evropi.

težav prilagodi na trenutno zmanjšanje količine krvi;

- krvodajalcem svetujemo, da na dan odvzema krvi počivajo; odsvetujemo tudi vožnjo avtomobila na daljše razdalje in fizične dejavnosti, npr. športne aktivnosti, težje delo, delo na višini, potapljanje, maraton ...

Tudi gluhi darujejo kri in rešujejo življenja

Pobudnik krvodajalstva med osebami z okvaro sluha je bilo pred tremi leti Društvo gluhih in naglušnih Pomurja – Murska Sobota, ki je takrat praznovalo 60-letnico delovanja.

Da bi k plemenitemu dejanju spodbudili še več ljudi med 18. in 65. letom starosti, sta Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in Rdeči križ Slovenije aprila podpisala sporazum o sodelovanju, katerega cilj je, da h krvodajalstvu privabijo vsaj 400 novih krvodajalcev.

Letošnja že četrta krvodajalska akcije je potekala od druge polovice avgusta, do sredine septembra na osmih krajih po vsej Sloveniji.

Naj omenimo, da se je lanske krvodajalske akcije ZDGNS po Sloveniji po naših ocenah udeležilo več kot 50 članov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Vabimo vas, da postanete krvodajalec/-ka in pomagajte bolnikom, ki pri svojem zdravljenju potrebujejo kri. Vaša kri je nenadomestljivo zdravilo in najdragocenejše, kar lahko podarite. Darujete lahko vsak delovni dan v katerem od centrov za transfuzijsko dejavnost.

Adem Jahjefendić

Javni natečaj za oblikovanje nove grafične podobe glasila Iz sveta tišine

Vabimo vas, da se prijavite na natečaj za novo oblikovno podobo glasila Iz sveta tišine. Upoštevati je treba, da ostajata znak – logotip Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter naslov glasila Iz sveta tišine nespremenjena. Prav tako ostaja nespremenjen format glasila (A4).

Nova grafična podoba mora biti:

- unikatna in ustvarjena izključno za namen tega natečaja;
- hitro prepoznavna in privlačna;
- kreativna;
- jasna z berljivo tipografijo, prosto avtorskih pravic in na voljo za neomejeno uporabo;
- vsebovati mora že naš logotip.

Vaši ustvarjalnosti pa prepuščamo predlog za novo oblikovno podobo glasila.

Pri predlogih pričakujemo:

- celostno podobo naslovnice in hrbtni strani glasila v barvni obliki;
- oblikovan vzorec notranjosti glasila in posameznih poglavij v barvni obliki (Sekretarjeva miza, Iz naših društev, Šport, Kultura).

Predlogi naj bodo stiskani na papir v petih barvnih izvodih. Predlog, ne sme biti označen z imenom avtorja ali podjetja, sicer bo avtomatično izločen iz

izbora. Isti avtor lahko pošlje več predlogov. Svoje predloge označite z poljubnim geslom.

Predlogom priložite zaprto kuverto s svojimi podatki, na kuverto pa napišete svoje geslo s katerim ste označili svoje predloge. Tako bosta zagotovljeni anonimnost in korektnost do vseh natečajnikov. Vloge bo obravnavala komisija. Vloga, ki ne bo imela dodeljenega gesla in hkrati ločeno priložene kuverte z geslom, v kateri bodo kontaktni podatki, bo avtomatično izločena iz izbora.

Prijavljenih predlogov ne vračamo. S sprejemom vloge se na Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije prenese tudi avtorstvo.

Predloge pošljite na naslov Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana, s pripisom »IST – natečaj« NE ODPIRAJ.

Predlog je popoln, če je v roku poslan v tiskani obliki, označen z geslom in s posebej priloženo zaprto kuverto in kontaktnimi podatki na kateri je napisano vaše izbrano geslo. Rok za oddajo predlogov je 29. september 2019 (velja datum poštnega žiga).

Za vse dodatne informacije se lahko obrnete na uredništvo: urednistvo@zveza-gns.si

Uredništvo IST

Projekt filozofija gre v svet

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživitveni sklad Republike Slovenije od leta 2016 objavlja razpise za Projektno delo z negospodarskim in neprofitnim sektorjem – Študentski inovativni projekti za družbeno korist (ŠIPK), ki je namenjen povezovanju visokošolskih zavodov z negospodarskim in neprofitnim sektorjem v lokalnem/regio-

nalnem okolju ter izvajanju inovativnih prožnih oblik učenja za razvoj kompetenc in praktičnih izkušenj študentov. Izvajanje projektov je vezano na enoletne razpise. Razpise financira Evropska unija,

in sicer iz Evropskega socialnega sklada, izvajajo pa se kot del Operativnega programa za izvajanje evropske koheziivne politike v obdobju 2014–2020.

V študijskem letu 2018/2019 je bila na razpisu uspešna tudi Filozofska fakulteta v Ljubljani s projektom *Filozofija gre v svet*. Z njim so študentje želeli pokazati, da filozofija ni nekaj zastarelega in neuporabnega, temveč je uporabna v vsakdanjem življenju za vse ljudi. Namen projekta je bil spremeniti pogled ljudi, ki mislijo, da je filozofija preveč teoretična ali da je v vsakdanjem življenju nekoristna. Zato so pripravili osem delov oddaj, ki govorijo o različnih temah. V vsako oddajo so povabili dva gosta, in sicer filozofa in sogovornika z drugega strokovnega področja, oba pa strokovnjaka za temo, o kateri je oddaja govorila. Povezovallec oddaje ju je spraševal o tem, kako gledata na obravnavano temo in kako se njuna pogleda razlikujeta. Cilj študentov je bil pokazati, da se lahko oba veliko naučita.

Ustvarjalci projekta so želeli rezultate projekta približati tudi osebam z okvaro sluha. Zato so nastali povzetki (transkripti) posameznih oddaj, ki smo jih na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije prevedli v slovenski znakovni jezik. Videoposnetke v slovenskem znakovnem jeziku smo oblikovali v QR-kode, ki so jih ustvarjalci projekta pripeli k posnetku vsake oddaje. Posamezna oddaja je v celoti objavljena na Facebook spletni strani projekta: <https://www.facebook.com/filozofijagrevsvet>, kjer je objavljen celoten popis oddaje tudi v pisni obliki in priložen videoposnetek povzetka v slovenskem znakovnem jeziku v obliki QR-kode.

Za lažje in hitreje spremljanje omenjenih oddaj smo vam pripravili povzetke oddaj v pisni obliki in jih opremili s QR-kodami, prek katerih lahko vsak zapis spremljate v slovenskem znakovnem jeziku v obliki QR-kode. QR-kodo skenirate s QR-čitalcem, ki je nameščen na aplikaciji Slovar SZJ (spodaj skrajno levo). Aplikacija Slovar SZJ deluje tako na operacijskem sistemu Android (Google Play) kot na sistemu iOS (App Store) in si jo lahko namestite na pametni telefon.

Zapisi posameznih oddaj

1: Apokalipsa jutri? O umetni inteligenci

V prvem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o umetni inteligenci.

Umetna inteligenca ne pomeni samo pametnih robotov prihodnosti – kot si največkrat predstavljamo –, ampak tudi druge tehnologije, ki nas že obkrožajo in nam lajšajo življenje: od pametnih telefonov, ki vsebujejo aplikacije, z umetno inteligenco, do samovozečih avtomobilov. Stroj ima umetno inteligenco, če se lahko sam nauči novih stvari.

Filozof Luka Omladič je opozoril na težave, ki jih prinaša umetna inteligenca. Kdo je odgovoren, če stroj z umetno inteligenco povzroči nesrečo? Bomo v prihodnosti pri naših zdravstvenih težavah bolj zaupali strojem z umetno inteligenco kot zdravnikom? Filozofi morajo sodelovati pri ustvarjanju takšnih strojev, da bi lahko že vnaprej predvideli, kje se lahko pojavijo težave.

Računalničar in strokovnjak za umetno inteligenco Marko Grobelnik je povedal, da umetna inteligenca ni tako nevarna, kot si mnogi predstavljajo, temveč je predvsem nerazumljena. Tako kot vsaka novost prinaša s seboj prednosti in težave.

Skupaj sta ugotovila, da bi moralo biti več povezovanja med filozofi in računalničarji, da bi tako lahko zagotovili najboljšo možno pomoč strojev za ljudi.

2: Evtanazija – pravica do smrti ali smrt pravičnosti?

V drugem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o evtanaziji.

Vprašanje evtanazije je danes v Sloveniji in po svetu zelo aktualno. Evtanazija dobesedno pomeni *dobro smrt*, gre pa za dopustitev ali pospešitev smrti iz usmiljenja. V Sloveniji se pojavljajo razmisleki, da bi jo uzakonili, da bi pomagali na smrt bolnim pacientom dostojno umreti.

Filozof Igor Pribac se zavzema za uzakonitev evtanazije. Dodal pa je, da je treba natančno določiti, kaj natanko evtanazija je, kdo bi jo izvajal in kako.

Zdravnik onkolog Matjaž Zwitter pa je proti evtanaziji. Kot predstavnik zdravniške stroke bi bil v primeru uzakonitve evtanazije eden tistih ljudi, ki bi jo izvajali. S tem pa se ne strinja. Pravi, da zdravniki ne bi smeli ubijati ljudi, saj naj bi zdravniki ljudi samo zdravili.

Strinjala sta se, da je treba v Sloveniji urediti nekatere zakone, ki se tičejo zdravnikov.

3: Govorice umetnosti – filozofija in glasba

V tretjem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o umetnosti, s poudarkom na glasbi.

Filozofija se že od vsega začetka sprašuje o umetnosti. Kaj naredi neko sliko, kip ali glasbo za lepo? S tem se ukvarja veja filozofije, imenovana estetika.

Filozof Lev Kreft je poudaril, da za pogovarjanje o umetnosti najprej potrebujemo nekoga, ki bo umetnost gledal. Gledalca, ki bo opazoval sliko, kip ali poslušal glasbo. Šele ko to stori, lahko izrazi mnenje, ali mu je tisto, kar je videl ali slišal, všeč ali ne.

Glasbenik Izak Hudnik je povedal, da je kot ustvarjalec glasbene umetnosti hkrati tudi poslušalec glasbe. Ni treba, da je glasba lepa, da se te dotakne. Lahko te navda tudi z drugimi čustvi, kot sta nelagodje ali žalost.

Strinjala sta se, da se morajo ljudje naučiti opazovati umetnost. Lev Kreft dodaja, da se to najlažje doseže s spremljanjem sodobne umetnosti.

4: Živeti modrost – budizem in zahodna filozofija

V četrtem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o budizmu.

Budizem ni samo religija, ampak je tudi filozofija. Pravzaprav je način življenja. Izvira iz Indije, predstavnike budizma pa imamo tudi v Sloveniji.

Filozofinja Nina Petek se ukvarja z budizmom in drugimi azijskimi filozofijami. Osredotoča se na teoretične značilnosti budizma, čeprav poudarja, da je pri budizmu zelo pomembna tudi praksa.

Budistična nuna Lama Karma Wangmo teorijo, ki jo predava njena sogovornica, tudi živi. Pravi, da je večina dneva budističnih menihov in nun posvečenega ukvarjanju z meditacijo, recitacijami in vizualizacijami.

Sogovornici sta se strinjali, da je čuječnost, o kateri se danes veliko govori, pomembna. Pomembno se jima zdi, da povežemo teorijo s prakso. Menita, da bi iz budizma vsakdo lahko odnesel kaj dobrega zase.

5: Zakaj misliti kritično – javni prostor in sodobni čas

V petem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o kritičnem mišljenju v javnem prostoru.

Filozof Borut Ošljaj je povedal, da morajo tako filozofi kot vsi drugi razmišljati o stvareh, ki se okrog nas dogajajo, in »do njih zavzeti neko distanco«. Do stvari moramo biti kritični; s tem ni nič narobe, nasprotno, celo zaželeno je, da povemo svoje mnenje o stvareh, ki se tičejo vseh ljudi.

Novinar in publicist Ali Žerdin se je strinjal z Ošljajem in dodal, da je kritično mišljenje pri novinarjih zelo pomembno, da lahko posredujejo prave informacije v svet. Novinarji so tisti, ki morajo presoditi, ali je neka informacija zanesljiva, resnična ali ne, pri tem pa ne morejo brez kritičnega mišljenja. Sogovornika sta se strinjala, da sta si njuna poklica po svoje zelo podobna. Tudi filozof mora znati dvomiti o informacijah, ki jih dobi.

6: Kdo se boji nadčloveka? O transhumanizmu

V šestem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o transhumanizmu.

Transhumanizem dobesedno pomeni *preseči človeško*. Govori o tem, kako bi se ljudje lahko nadgradili, da bi postali nekaj več kot samo ljudje.

Filozof Marko Uršič se je spraševal, kako bi ljudje lahko sobivali z roboti. Bi morali do njih imeti tak

odnos, kot ga imamo do soljudi? Povedal je, da bodo v prihodnosti stroji na vseh področjih premagovali človeka in da bodo sposobnejši od nas. Rešitev bi lahko bila, da se ljudje združimo z roboti in tako postanemo transhumani.

Zdravnik, mikrobiolog in imunolog Alojz Ihan pa je povedal, da je transhumanizem po svoje obstajal že od nekdaj. Človek je vso zgodovino izumljal nova orodja in pripomočke, da bi si olajšal življenje in se tako nadgradil. Povedal je, da ljudje med seboj še vedno tekmujejo v šahu, čeprav so računalniki na tem področju človeka že premagali.

Strinjala sta se, da bo v prihodnosti pri transhumanizmu prišlo do večjih sprememb, ko si bomo ljudje na primer vgradili čipe v možgane, da bi se tako nadgradili.

7: Nevroevolucija – sodobna neuroznanost in filozofija duha

V sedmem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o neuroznanosti.

Neuroznanost je znanost o živcih. Med drugim se ukvarja z možgani oziroma nevroni – živci, ki jih sestavljajo. Nevroevolucija je izraz, s katerim označujemo hiter razvoj te discipline.

Filozofinja Olga Markič je povedala, da sta filozofija in neuroznanost zelo povezani. Neuroznanost z eksperimenti in preučevanjem možganov odgovarja na vprašanja filozofov, ki so si jih od nekdaj zastavljali o duši, duševnosti in svobodni volji. Filozofi pa ugotovitve neuroznanstvenikov kritično ovrednotijo in povejo, česa njihovi eksperimenti ne morejo dokazati.

Nevrolog Zvezdan Pirtošek se ukvarja s preučevanjem možganov. Dodal je, da sta filozofija in ne-

vroznanost obe veji kognitivne znanosti, ki preučuje duševne procese. Z razvojem naprav lahko vedno bolje spremljamo delovanje možganov, a nam to, poleg dajanja novih odgovorov, postavlja tudi nova vprašanja.

Strinjala sta se, da kognitivna znanost lahko raziše še marsikaj. Poudarila pa sta, da danes človek z uporabo tehnologije lahko spreminja gene in možgane, zato je bolj kot kadar koli prej pomembno, da ravnamo etično.

8: Filozofija kot terapija, terapija kot filozofija

V osmem delu oddaje *Filozofija gre v svet* smo se pogovarjali o filozofiji in terapiji.

Filozofija je disciplina, ki je vpeta v vsa področja človekovega življenja. Tako kot psihoterapija naj bi nam tudi filozofija pomagala najti uteho za vsakdanje težave.

Filozof Sebastjan Vörös je poudaril, da je filozofija v preteklosti vsebovala element prakse. Šlo je za terapevtsko prakso, ki je pomagala doseči vsakodnevno zdravje. Filozofi so razvili številne tehnike. Ena izmed njih je tudi meditacija, ki se danes uporablja v psihoterapiji. Moderna filozofija pa je nekoliko zanemarila praktični del.

Psihiater in psihoterapevt Borut Škodlar je povedal, da so se terapije v preteklosti izvajale predvsem s pogovorom in razumskim reševanjem težav. Danes pa terapije vse bolj poudarjajo vključevanje telesa s tehnikami, kot je meditacija.

Na koncu sta se sogovorca pogovarjala o tem, da bi bilo dobro združiti moči in tako s skupnimi močmi filozofije in terapije bolje pomagati človeku.

Zapisała: Aleksandra Rijavec Škerl

Gluhi strežejo v planinskih kočah

Predstavitve letošnjega projekta tudi v SZJ

Avgusta, ko so se bližali dnevi naše akcije, je zelo hitro prišel ta čas! Čas za vseslovensko prostovoljsko akcijo v planinskih kočah.

Vseslovenska planinska akcija Gluhi strežejo v planinskih kočah je lani doživela odličen odziv tako med gluhi, naglušnimi in osebami s polževim vsadkom kot med slišječimi. Letos se je začela že maja na Planini nad Vrhniko, glavna dogodka pa se je zvrstila od konca junija do sredine septembra. Akcija je potekala v petnajstih kočah ob sedmih koncih tedna. Vključili smo prostovoljce, oskrbnike in obiskovalce koč, da pokažemo, da smo kot družba zmožni delovati vključujoče – inkluzivno.

Ko strežejo gluhi, so gostje postreženi in zadovoljni. Nihče ni ostal ob prazni mizi. Na njej je čakal komunikacijski valjček, ki je sporočal, kdaj želite naročiti, kdaj plačati ali pa ne potrebujete ničesar. Modra pomeni, da želite naročiti. V jedilnem listu pa smo pripravili slike za posamezno naročilo v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Naročila so gluhi prostovoljci sprejemali v SZJ, nekateri pa so uporabili domišljijo in pokazali s pantomimo, kaj želijo naročiti. Rumena pomeni, da želite plačati. Ko je valjček vodoravno na mizi, pa sporoča, da uživate in ne potrebujete ničesar.

Letošnja akcija je potekala v petnajstih planinskih kočah.

Potek letošnje akcije z zaključkom 15. septembra v planinskem domu na Mrzlici

Gluhi so stregli v Triglavskem domu na Kredarici

Res je, gluhi so stregli v Triglavskem domu na Kredarici! Prostovoljci so se zelo zgodaj zjutraj v soboto odpravili iz doline Krme do Triglavskega doma. Po nekajurnem pohodu so prispeli v koč in se počasi začeli pripravljati za akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah.

Letos je bila akcija Gluhi strežejo v planinskih kočah prvič na Kredarici in vladalo je posebno nav-

Protovoljci akcije Gluhi strežejo v planinskih kočah ob začetku akcije na Kredarici.

Sporazumevanje je bilo uspešno tudi brez tolmačev.

dušenje. Medtem ko smo se pripravljali na začetek strežbe, so prostovoljci že zagledali gluhe pohodnike iz različnih držav, ki so prihajali iz doline obiskat Triglavski dom. Nekateri so prvič obiskali Kredarico, drugi so prišli pogledat, kako poteka akcija. Celotna ekipa prostovoljcev se je med seboj povezala in hitro so se uigravali v strežbi. Prispeli so tudi pohodniki z različnih koncev Slovenije in nekateri so se odpravili na Triglav, najvišji vrh Slovenije. Nato so prostovoljci z oskrbnikom začeli akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah. Gluhi prostovoljci so stregli pohodnike in jim predstavljali kulturo gluhih. Drugi pohodniki so z zanimanjem spremljali skupino gluhih pohodnikov, ki so se pogovarjali v slovenskem znakovnem jeziku, v mednarodnih kretanjah, v avstrijskem in slovaškem znakovnem jeziku. Gluhi natarjarji so se odlično ujeli med seboj, uživali so v strežbi, saj je bila kočica skoraj nabito polna. Prostovoljci so se odlično ujeli in stregli številnim pohodnikom, ki so nameravali iti na Triglav ali prespati na Kredarici, ter so jim postregli hitro in z nasmehom na obrazu. Med pohodniki je bila akcija zelo pozitivno sprejeta. V pomoč pri strežbi jim je bil komunikacijski valjček in strežba je potekala z uporabo jedilnega lista v slovenskem znakovnem jeziku. Gluhi pohodniki pa so se počutili domače v koči, ker so lahko brezskrbno naročili v svojem znakovnem jeziku, in so zadovoljno kramljali, preden so se odpravili na Triglav. Tolmač slovenskega znakovnega jezika je tudi ta konec tedna preizkušal svoje znanje angleškega jezika in tudi pohodnikom pripovedoval zanimivosti o gluhih in uporabi komunikacijskih valjčkov. Animator je delil ankete med pohodniki in jih tako tudi zabaval s strežbo pijač in hrane. Pozno popoldne so prihajali še drugi pohodniki, vedno več jih je bilo in kočica je bila počasi vse bolj nabito polna, tako da je celotna ekipa priskočila na pomoč gluhim natarjarjem, ki so pospravljali mize ter hitro stregli lačnim in žejnim pohodnikom. Prostovoljcem je bilo to delo tako všeč, da so pozabili na čas in so v soboto zelo težko nehali streči. Po prvem dnevu se je ekipa na Kredarici odpravila na zasluženi počitek, saj je bil dan zanje zelo dolg. Tako so se spočili za nedeljo.

Na zadnji dan so se celo tudi sami odpravili na najvišji vrh in tako zelo aktivno začeli nedeljo. Delovno so jo nadaljevali s strežbo vse do opoldneva, ko so se odpravili v dolino. Oskrbnik Triglavskega doma na Kredarici je bil nad delom ekipe zelo navdušen in je bil hvaležen, da so tudi v tej koči izpeljali akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah. Tudi člani ekipe so bili navdušeni nad koncem tedna in v dolino so se odpravili z nekaterimi spoznanji in lepimi spomini na akcijo, ki je bila polna priložnosti za urjenje v komunikaciji. Gostje so jo pohvalili in povedali, da je bila »odlična, *ful* fajn«. Na poti v dolino pa so v nahrbtnikih potovali tudi komunikacijski valjčki. Z akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah pišemo nepozabne planinske zgodbe! Veseli nas, da ste, in ostanite še naprej del te inkluzijske planinske zgodbe.

Veliko spodbud za Valvasorjev dom pod Stolom

Valvasorjev dom, ki je bil leta 2014, 2016 in 2018 izbran za naj planinsko kočico, je med nekaterimi prostovoljci vzbudil zanimanje in vprašanje, v čem je njen čar. Oskrbnika, Aleš Štefe in Petra Bratuša, sta nas bila zelo vesela. Kako bo akcija potekala konec tedna, je bila še neznanka, a sta vedela, da bo obiskovalcem treba razložiti, da bo tokrat vikend drugačen – da bodo gluhi stregli za mizami in ne za točilnim pultom. Predlagala sta tudi zelo dober in stabilen sistem dela z veliko razumevanja in podpore, kar je tudi spodbudilo naše prostovoljce, da so bili sproščeni.

Pred Valvasorjevim domom z udeleženci akcije in oskrbnikom

Natarjarji v zeleni majici, kot so jih poimenovali obiskovalci, so bili pri svojem delu spretni. Njihova simpatičnost in pripravljenost obiskovalcev sta premagali vse ovire, ki so se prepletale v naših glavah. Animatorica in tolmačici so poskusile približati kulturo gluhih, ki je zanimiva ob zgodbah in lastnih izkušnjah; prav tako so, ko so obiskovalci pogledali

v jedilni list v slovenskem znakovnem jeziku in rekli, »saj to je vse skoraj enako«, poskusile razložiti, da to ni nujno enako.

Na odprtju sta nas pozdravila predstavnika PD Radovljica in gospodar planinskega doma ter nam zaželela, da se v planinskem domu z bogato zgodovino počutimo domače in dobrodošlo. Za to, da nam je res uspelo izpeljati akcijo tako, kot smo si zastavili, gre velika zahvala oskrbnikom in vsem sodelujočim prostovoljcem.

Mama otroka, ki ne govori, je povedala, da je vesela take akcije in da lahko kretnje še kako prav pridejo.

Ruška koč

Na Ruški koči se je strežba začela brez tolmača slovenskega znakovnega jezika (SZJ), kar je bil nov izziv pri vzpostavljanju komunikacije z oskrbnikom, zaposlenimi in gosti. Vendar so se domiselno znašli na več načinov in delo je nemoteno steklo!

Tako so tudi gluhi spoznavali svoje sposobnosti in zmožnost komunikacije z obiskovalci koč ter z osebjem koč izpeljali dobro timsko delo. Obiskovalci so bili navdušeni in prišli so tudi obiskovalci iz tujine. Tako sta lahko natarja uporabila tudi

Ekipa akcije Gluhi strežejo v planinskih kočah na Ruški koči

svoje znanje nemškega jezika in na Ruški koči je bil res večjezični konec tedna! Obiskali so nas tudi novinarji RTV Slovenija in pripravili prispevek. Povezava do prispevka z znakovnim jezikom je dostopna na spletni povezavi: <https://stari.rtv slo.si/dostopno/oddaje-z-znakovnim-jezikom/174630712>. Konec tedna so gluhi končali polni zadovoljstva in užitka. Taka akcija da polet!

**Maja Kuzma, Daša Peperko,
Marjeta Čič in Jurček Nowakk**

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

vabi na

gledališko predstavo

MOST

PETEK, 27. september 2019 ob 18. uri

Center slovanskih kultur France Prešeren, Karunova 14, Ljubljana

Nastopajo:

igralci gledališke skupine ZDGNS Tihe stopinje in
tolmači slovenskega znakovnega jezika

Režija: Lada Orešnik

Občina na prostem v Ljutomeru

Stojnica Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota

Društvo gluhih in naglušnih Pomurja je na povabilo Občine Ljutomer v sredo, 31. julija 2019, sodelovalo pri 63. prazniku Občine Ljutomer, in sicer na prireditvi Občina na prostem, ki je namenjena

predstavitvi nevladnih organizacij. Na prireditvi Občina na prostem tradicionalno sodelujemo od leta 2012.

Popoldne se je na Glavnem trgu v Ljutomeru predstavilo 86 različnih društev, organizacij in zavodov. Stojnice so bile združene po dejavnostih. Naše društvo se je predstavljalo s tematskim sklopom V skrbi za druge. Na naši stojnici se je ustavilo veliko število ljudi, ki jih je zanimalo, kako premagovati ovire pri izgubi sluha. Z veseljem smo jim svetovali in ozaveščali, kako premagovati komunikacijske ovire.

**Društvo gluhih in naglušnih Pomurja
Murska Sobota**

Krvodajalska akcija DGNP MS 2019

V transfuzijskih prostorih Splošne bolnišnice Murska Sobota je v ponedeljek, 19. avgusta 2019, potekala tradicionalna vseslovenska krvodajalska akcija gluhih in naglušnih Pomurja.

Vsak posameznik je daroval približno 450 ml krvi. Veseli nas, da se naši člani vedno znova radi udeležijo tradicionalne krvodajalske akcije.

**Društvo gluhih in naglušnih Pomurja,
Murska Sobota**

Člani Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota na krvodajalski akciji

Skupinski video klic za gluhe

Ob sredah od 17. do 19. ure lahko gluhi prek video klica stopijo v stik z Novo ljubljansko banko in dobijo informacije, ki jih želijo (npr. najem kredita, limit ...). Ker je navzoč tolmač znakovnega jezika, dobijo informacije v njim razumljivem jeziku. Storitve je gluhim na voljo od julija do konca decembra 2019 in je brezplačna.

Da bi storitev približali čim več gluhim, smo v društvu v sredo, 14. 8. 2019, pripravili nekakšen skupinski video klic. S projektorjem smo projicirali sliko na platno, tako da so vsi v dvorani društva lahko spremljali bančno svetovalko ter tolmačko

ob njej. Pogovor je sprva vodil predsednik društva, ki je bančno svetovalko prosil za nekaj osnovnih informacij o storitvi video klic za gluhe, vprašanja pa so potem postavljali tudi nekateri člani.

Video klic gluhim omogoča, da lahko od doma (po računalniku ali pametnem telefonu) dobijo osnovne informacije o bančnih storitvah. Priporočamo, da za video klic uporabite spletni brskalnik Google Chrome.

Tine Jenko

Evropsko prvenstvo gluhih v atletiki

Bochum - Wattenscheid (Nemčija), 21.–28. 7. 2019

Wattenscheid leži v zahodnem delu Bochuma sredi območja Ruhra, v okrožju Severnega Porenja - Vestfalije. Na zahodu meji na Gelsenkirchen in Essen, na severu pa na Herne. V Wattenscheidu je atletski klub eden izmed najuspešnejših nemških športnih klubov. Njihov nogometni stadion z atletsko stezo se imenuje Lohrheidestadion; zgrajen je bil leta 1954, sprejme 16.200 obiskovalcev, od tega je 5000 sedežev in 11.200 stojšč.

Odprava srečno prispela na prizorišče evropskega prvenstva gluhih v Bochum in uradni trening

V zelo zgodnjih jutranjih urah smo se člani odprave, ki smo jo sestavljali vodja ekipe Robert Žlajpah, atlet Tadej Enci in trener Gregor Doberšek, z avtom Toyote, sponzorjem Zveze za šport invalidov – Paralimpijskega komiteja, odpeljali na dunajsko letališče. Od tam smo odleteli v Dortmund, kjer nas je na letališču pričakal prostovoljec organizatorja in odpeljal v Bochum - Wattenscheid, prizorišče 10. evropskega prvenstva gluhih v atletiki. Nasta-

nili smo se v hotelu TRYP v Bochumu, ki je od atletskega stadiona oddaljen samo pet minut hoje oziroma 750 metrov. Na prvenstvu je nastopilo 165 atletov in atletinj iz 26 evropskih držav, ki so se pomerili v 20 različnih atletskih disciplinah v moški in ženski konkurenci.

Na EP gluhih v atletiki je Tadej Enci, član atletskega kluba Velenje, tekmoval v teku na 400 metrov. Osnovni cilj odprave je bila njegova uvrstitev v finalni boj in obstanek med osmimi najboljšimi evropskimi gluhihimi atleti v teku na 400 metrov. Seveda je imel namen poskusiti braniti bronasto medaljo, ki jo je osvojil na zadnjem EP gluhih pred štirimi leti na Poljskem. Favorit te discipline je bil Yasin Suzen iz Turčije, ki ima v žepu naslov letošnjega svetovnega prvaka v dvoranski atletiki in je pred dvema letoma v Samsunu v Turčiji postal olimpijski prvak med gluhihimi atleti v teku na 400 metrov.

Enci se je za to evropsko prvenstvo gluhih v atletiki pripravil v domačem Velenju pod taktirko trenerja Gregorja Doberška, priprave pa je imel tudi v Poreču.

V popoldanskih urah smo si šli po prihodu na prizorišče EP gluhih v atletiki ogledat in spoznat teren stadiona Lohrheidestadion, kjer so potekala atletska tekmovanja v različnih disciplinah.

Za drugi dan bivanja oziroma en dan pred začetkom tekme v teku na 400 metrov je Enci opravil uraden trening pod budnim očesom trenerja Gregorja Doberška in preizkušal teren atletske steze, da je zanjo dobil občutek.

V večernih urah istega dne sta tehnični sestanek vodil ekip in trenerjev udeleženk držav, namenjen obrazložitvi pravil in poteka tekmovanja, pripravila tehnični direktor Evropske športne zveze gluhih Dietmar Marschner ter vodja organizacije in podpredsednik Nemške športne zveze gluhih Steffen Rosewig.

Prvi dan tekmovanja in uradna otvoritev evropskega prvenstva

Prvi dan tekmovanja na EP gluhih so se v dopoldanskih urah začele prve kvalifikacijske tekme v

različnih disciplinah, med katerimi tudi je bil tek na 400 metrov. Za to disciplino se je prijavilo 18 atletov iz različnih držav, ki so morali opraviti kvalifikacije za preboj med osem najboljših atletov Evrope med gluhih. Oblikovane so bile tri kvalifikacijske skupine. Encija so uvrstili v najtežjo, tretjo skupino, v kateri sta bili tudi dva favorita za medalje. Tek na 400 metrov je bil določen za 15. uro, preden so ob 16. uri uradno odprli prvenstvo.

Iz treh kvalifikacijskih, polfinalnih skupin so se najprej lahko uvrstili dva najhitrejša v vsaki skupini in dva tekača po najboljšem času iz vseh treh polfinalnih skupin.

Tadej Enci je v zadnji polfinalni skupini začel na šesti progi atletske steze, kar je dobro izkoristil z dobrim startom in v cilj pritekel z veliko rezerve kot zmagovalec svoje skupine s časom 50,42 sekunde. Dosegel je četrti čas vseh treh polfinalnih skupin, kar je bilo zelo obetavno za finalni tek naslednji dan. Najboljši skupni polfinalni čas je dosegel Rus Anton Šarapo s časom 49,88 sekunde. Osem najboljših uvrščenih je bilo skoraj izenačenih po času tekov iz kvalifikacij, kar je napovedovalo hud boj za medalje.

Po polfinalnih tekih na 400 metrov je bila uradna otvoritev evropskega prvenstva gluhih v atletiki s krajšim programom. Udeležila sta se je vodja odprave Robert Žlajpah in trener Gregor Doberšek, naš atlet pa po navodilih ne – zaradi potrebnega počitka in regeneracije pred finalnim tekom.

Enci dosegel peti čas

Finalni tek v drugem dnevu evropskega prvenstva je bil napovedan za 16. uro. Zjutraj se je prikazal sončen in vroč dan, temperatura zraka pa je še naraščala in napovedala začetek vročinskega vala v Nemčiji in sploh po vsej Evropi. Za Bochum - Wattenscheid so bile temperature neobičajne, saj je bilo v mestu prvič v zgodovini tako vroče.

Tadej Enci in trener Gregor Doberšek

Popoldne je termometer pokazal 35 stopinj Celzija, kar je za tekače neznosno huda vročina s težkimi razmerami. Tadej Enci je zaradi osebnega najboljšega časa dobil zelo dobro četrto progo, na kateri ima pod nadzorom vse tekače na progi. Pred finalnim tekom je bil njegov cilj odteči krog za najboljši dosežek na tem prvenstvu. Po dveh neuspešnih startih zaradi težav s semaforjem za gluhe na startnih stezah dveh tekačev je tretji start uspel. Tadej je kljub hudi vročini in vroči atletski stezi tekel po svojih najboljših močeh in v cilj pritekel kot peti evropski tekač med gluhih na 400 metrov s časom 49,74 sekunde. Zmagal je Turek Yasin Suzen s časom 49,12, drugi je bil Rus Anton Šarapo s časom 49,30 in tretji Ukrajinec Dmitro Rudenko s časom 49,48, kot četrti je pritekel Poljak Oskar Golebiowski s časom 49,49 sekunde. V finišu teka je Tadeju zmanjkalo toliko moči, da ni mogel ubraniti bronaste medalje izpred štirih let. Vendar je bilo pet tekačev po času res izenačenih, kar se je napovedovalo že po kvalifikacijskih časih.

Trener je ocenil, da je Tadej izredno dobro taktično odtekel tek in se popolnoma držal dogovorjenega načrta glede na videno in bojevitost neznanih novih mladih atletov iz različnih držav.

Močna konkurenca

Leta 2015, ko je Tadej Enci prvič tekel in osvojil bronasto medaljo na evropskem prvenstvu gluhih na Poljskem, še ni bilo tako močne konkurence v disciplini teka na 400 metrov. V olimpijskem letu 2017 na olimpijskih igrah gluhih v Samsunu v Turčiji so tekači na 400 metrov postali konkurenčnejši, prav na letošnjem EP gluhih pa se je močna konkurenca v Tadejevi disciplini še povečala. Tadej Enci je na tem tekmovanju dokazal, da še vedno spada med najboljše gluhe atlete v teku na 400 metrov.

Hud boj za medalje, šteje so stotinke

Rekordi

Na 10. evropskem prvenstvu gluhih v atletiki so nekateri atleti in atletinje dosegli evropske rekorde in najboljše čase evropskih prvenstva v različnih disciplinah:

Moške discipline:

- 1 evropski rekord (Vytenis Ivaskевичius iz Litve v metu krogle – 17,41 metra)
- 2 mladinska evropska rekorda (Aliaksandr Maistrenka iz Belorusije v skoku v daljino – 7,35 metra – in v troskoku – 15,11 metra)
- 4 rekordi evropskih prvenstev v različnih disciplinah

Ženske discipline:

- 1 evropski rekord (Andžela Alemseitova iz Rusije v skoku v daljino – 6,19 metra)
- 4 rekordi evropskih prvenstev v različnih disciplinah (ECR)*

Mešana disciplina:

- 1 evropski rekord v mešani štafeti 4 x 400 metrov (Ukrajina s časom 3:34.77)
- 4 rekordi evropskih prvenstev v ženskih disciplinah (ECR)*

*ECR – European Championship Record (rekord na evropskih prvenstvih)

Rezultati finalnega teka na 400 metrov:

1. Yasin Suzen	TU	49,12 sek
2. Anton Šarapo	RUS	49,30 sek
3. Dmitro Rudenko	UKR	49,48 sek
4. Oskar Golebiowski	POL	49,49 sek
5. Tadej Enci	SLO	49,74 sek
6. Ilija Aksenov	RUS	50,16 sek
7. Sergij Drač	UKR	50,77 sek
8. Jurij Pavlušenko	UKR	51,57 sek

Vsebina in foto: Robert Žlajpah

Evropsko prvenstvo gluhih v šahu, Lvov

Od 15. do 21. julija 2019 je v ukrajinskem mestu Lvov potekalo 2. posamično evropsko prvenstvo ICCD, 24. ekipno evropsko prvenstvo ICCD in 7. odprto posamično tekmovanje ICCD v šahu za gluhe. Tekmovalo se je v več kategorijah: moški posamično, ženske posamično, moški 60+ ter ženske 55+ odprto, mladi (U19) in ekipe.

Konec marca nas je Anton Petrič iz Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije obvestil, da so iz Mednarodnega šahovskega komiteja gluhih (ICCD) dobili vabilo za enega šahista iz Slovenije, da bi se udeležil evropskega prvenstva gluhih v šahu v Lvovu. Na Športni zvezi gluhih Slovenije (ŠŽGS) so po pogovoru predlagali mojega sina Andreja Štrucla, člana Društva gluhih in naglušnih Celje in trenutnega državnega prvaka. Finančno je to pomenilo, da stroške tekmovalca krije organizator, stroške spremljevalca ŠŽGS, svoje stroške pa krijem sam. Dobili smo tudi pravilnik FIDE, po katerem se je igralo. Z ženo Bojano sva razmišljala, ali bo Andrej to zmož, saj do tedaj še ni igral na nobenem turnirju FIDE, kar pomeni, da se čas igranja s 5, 10, 15 minut spremeni na 90 minut + 30 minut z odštevanjem in pisanjem šahovskih potez. Andreju je največ težav povzročalo prav pisanje potez v angleščini. Na pomoč so nam priskočili člani ŠD Savinjan

(katerega član je tudi Andrej) in z njihovo pomočjo se je Andrej naučil pisati poteze. G. Petrič nam je uredil letalske karte in namestitev ter povedal, da potujemo skupaj s hrvaško ekipo šahistov. Prišel je ponedeljek, dan odhoda, in Andrej, mama Bojana in jaz smo se odpeljali v Zagreb na letališče. Tam sta nas pričakala g. Petrič in hrvaška ekipa, ki je tekmovala v različnih kategorijah, moški posamično in ženske posamično ter moški odprto. Postal nas je kar malo strah, saj sta bila vele mojster Zlatko Klarič in mojster FIDE Bogdan Božinovič sotekmovalca našega Andreja. Po mirnem poletu do Dunaja smo pred odhodom za Lvov zaradi težav z letalom zamujali tri ure in prišli v hotel v torek ob 4.30 po njihovem času.

Andrej Štrucl in Ukrajinec Vladimir Kovalenko sta se pomerila v petem kolu.

Po kratkem spancu smo bili ob 10. uri že na uradni otvoritvi, po kosilu pa je bilo na sporedu prvo kolo. Takrat pa šok! Šahovnica je bila brez oznak. Vendar je Andrej premagal tudi to lažjo oviro, veliko težja so bili njegovi tekmeči: dva velemejstra, dva mednarodna mojstra in trije mojstri FIDE ter preostali z uvrstitvijo ELO 1900 in več, le Andrej in še trije so bili brez rejtinga. V prvem kolu je Andrej po dobrih treh urah izgubil z Jankunasom iz Litve (ELO 2099), ki je bil na koncu odličen peti. V sredo je bilo drugo kolo ob 9.30, nasprotnik pa Ukrajinec Filipskih z ELO-rejtingom 1966. Tudi to partijo je Andrej izgubil po treh urah. Po počitku in kosilu je bilo ob 16. uri na vrsti tretje kolo in prva zmaga! Premagan je bil Latvijec Arturs Beitiks, tako kot Andrej brez rejtinga. V četrtek dopoldne je bilo na sporedu samo četrto kolo, tekmeč, Estonec Riho Kurg, pa spet brez rejtinga. Andrej je igral odlično in drugič zmagal. Popoldne smo šli malo v mesto na izlet, potem pa počivat, saj je bilo v petek spet naporno. Ker je Andrej dvakrat zmagal, je v petem in šestem kolu dobil težja nasprotnika. Dopoldne je igral z Ukrajincem Vladimirjem Kovalenko (ELO 2069) in po 68 potezah in treh urah in pol izgubil. Popoldne je bil njegov tekmeč hrvaški mojster FIDE Bogdana Božinoviča. Andrej se je dobro upiral in po 55 potezah ter treh urah le priznal poraz. V soboto je bilo na sporedu zadnje, sedmo kolo. Andreju nasproti je sedel Moldavec Dmitrii Clichici. Po enakovrednem boju je Andrej zaradi utrujenosti sprejel ponujen remi in tako na turnirju osvojil 2,5 točke ter 18. mesto, točko manj od mojstrov FIDE Božinoviča in

Andrej Štručl

Živiča ter točko in pol manj od velemejstra Klariča. Zmagal je velemejster Gruenfeld Yehuda iz Izraela s sedmimi zmagami v sedmih kolih. Naslednji dan smo se srečno vrnili domov.

Naj se na koncu zahvalim ŽZGS, g. Antonu Petriču in ZDGNS, šahistom Društva gluhih in naglušnih Celje, šahovskemu društvu Savinjščan, šahovskemu sodniku g. Lenderu in vsem, ki ste nam pomagali in nas podpirali. Hvala tudi Andreju, ki je premagal vse napore in dostojno zastopal Slovenijo na močnem šahovskem turnirju na EP v Ukrajini.

Informacije za ljubitelje šaha na <http://lviv2019.deafsport.org.ua/live-chess/>

Zdenko Štručl

www.gluhi.si

Spletna TV po spletu neprekinjeno ponuja informacije z različnih področij, ki so plod avtorskega dela gluhih in slišočih novinarjev.

Na spletnem portalu www.gluhi.si so obiskovalcem na ogled različne kategorije vsebin: informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne, športne. Izvajamo tudi produkcijo rubrik, kot sta Športaj z mano in Kulinarični kotiček.

Vabljeni k ogledu!

Družabno srečanje v ribolovu ob Brdinjskem jezeru na Ravnah na Koroškem

Tudi letos je naše društvo v soboto, 27. 7. 2019, organiziralo družabno srečanje v športnem ribolovu na Brdinjah na Ravnah na Koroškem.

Koroške z ulovom 28,38 kg, tretje mesto pa ekipa DGN Maribor z ulovom 25,22 kg.

POSAMEZNO – REZULTATI:

UVRSTITEV	IME IN PRIIMEK	DRUŠTVO	Teža v kg
1. MESTO	Matevž Marinko	MDGN SLOVENSKE KONJICE	20,18
2. MESTO	Albin Šmidlehner	DGN KOROŠKE	19,62
3. MESTO	Franci Korošec	DGN MARIBOR	18,18

Sodelovalo je šest ekip: DGN Koroške, MDGN Slovenske Konjice, MDGN Velenje, DGN Podravja Maribor, DGN Celje in DGN Ljubljana.

Zmagala je ekipa MDGN Slovenske Konjice z ulovom 33,48 kg, drugo mesto je osvojila ekipa DGN

Posamezno pa je bil najuspešnejši Matevž Marinko iz MDGN Slovenske Konjice z ulovom 20,18 kg, drugi je bil Albin Šmidlehner, DGN Koroške, z ulovom 19,62 kg, tretji pa Franci Korošec, DGN Maribor, z ulovom 18,18 kg.

Po tekmovanju so bili povabljeni v gostilno OTT na podelitev pokalov in medalj ter kosilo. Upamo, da so bili vsi zadovoljni, in pričakujemo, da bo takšno srečanje tudi prihodnje leto.

EKIPNO – REZULTATI:

UVRSTITEV	DRUŠTVO	Teža v kg
1. MESTO	DGN SLOVENSKE KONJICE	33,48
2. MESTO	DGN KOROŠKE	28,38
3. MESTO	DGN PODRAVJA MARIBOR	25,22

Marjan Knez

Podelitev pokalov in medalj najuspešnejšim posameznikom in ekipam

Gluhi in naglušni so varni vozniki

Anton Petrič iz Maribora, strokovni sodelavec Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, je zaradi več vnetij ušes že v otroštvu postopno popolnoma izgubil sluh. Ne more telefonirati, poslušati televizije ali radia in ne more govoriti z vsakomer, lahko pa vozi avtomobil. Vozniški izpit ima že dobra tri desetletja in na leto prevozi okoli 70 tisoč kilometrov.

Kot nam je razložil, tudi gluhim in naglušnim osebam vožnja pomeni svobodo in neodvisnost. »S sposobnostjo vožnje se lažje vključimo v družbo in postanemo enakovredni z neinvalidi.« Vožnja jim omogoči tudi več druženja in medsebojne komunikacije.

Naša skupnost ni strnjena, temveč je razpršena po Sloveniji. Za druženje je treba priti na določen kraj, na primer v lokalno društvo gluhih in naglušnih v posameznem kraju.

Pomagajo drugi čuti

Anton Petrič je star 53 let. Po poklicu je računalniški tehnik. »Kljub gluhoti sem končal redno šolanje, kamor so me integrirali. Odvisen sem od pisne in znakovne komunikacije.«

Pri sporazumevanju z okolico mu pomaga tudi tolmač. Pravico do tolmača ima v postopkih in zadevah pred javnimi ustanovami kjer koli in kadar koli, za osebne potrebe pa 30 ur na leto. Ker je oglušel že v ranem otroštvu, se je med razvojem prilagodil načinu življenja brez sluha. »Zanašal sem se na druge čute, ki so mi pomagali pri zaznavanju dogajanja v okolici.«

Kot pojasnjuje, prav zato ni nikoli dvomil o svojih voznških sposobnostih. »Izuril sem sposobnost opazovanja bližnje okolice in s tem nadoknadil izpad sluha. Prav tako se mi je razvil čut zaznavanja vibracij in zvoka po telesnih okončinah. Skratka, čutil sem se sposobnega upravljati motorna vozila.«

Anton Petrič, strokovni sodelavec ZDGNS

Pri pridobivanju voznškega izpita leta 1986 ni imel težav, a je moral v nasprotju z drugimi kljub temu po presoji specialista medicine dela, prometa in športa opraviti tudi psihološki test. Vse preizkuse je uspešno opravil.

»Teoretični del sem opravil v prvem roku in hitro pristopil k praktičnemu delu in ga opravil v 20 urah. Imel sem inštruktorja, ki je že pred menoj imel nekaj gluhih kandidatov.«

Vozniški izpit ima večina članov

Po slovenski zakonodaji gluhota oziroma okvara sluha ni razlog za omejitev veljavnosti voznškega dovoljenja za voznike osebnih vozil. Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije sicer ne vodijo evidence, koliko njihovih članov je voznikov, a ocenjujejo, da jih ima vozniški izpit večina.

Pri vseh pa pridobivanje voznškega izpita ne poteka brez težav. »Nekateri specialisti medicine dela, prometa in športa lahko gluhemu kandidatu dodelijo oceno z omejitvijo zmožnosti brez tehtnih razlogov, čeprav je telesno in duševno zdrav, če odmislimo izgubo sluha,« pojasnjuje Petrič.

Po njegovih besedah tudi nekateri inštruktorji praktične vožnje včasih brez tehtnih argumentov podaljšujejo ure usposabljanja. Kadar zaznajo, da se gluhemu kandidatu dogaja krivica, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije na to opozori pristojno institucijo. Na srečo so taki primeri vse bolj redki.

Prednosti in slabosti

Naglušnim so med vožnjo v pomoč tudi slušni pripomočki, ki jih tudi sicer uporabljajo (slušni aparat, polžev vsadek, FM sistem ...). Tako naglušnim kot gluhim pa je pri spremljanju prometa najbolj v pomoč vid. »Gluhi imamo razvito posebno sposobnost opazovanja, s katero zaznavamo še tako majhno spremembo v prometu, pa tudi na vozilu,« razlaga Anton Petrič.

To jim pomaga pri odzivu na nenadne spremembe v prometu, na katere sicer druge voznike opozarjajo tudi zvoki (sirena, zaviranje). Ker je v odsotnosti sluha dober vid še pomembnejši, je še bolj nujno, da poskrbijo za čim boljši pregled iz vozila (na primer s pravilnim položajem sedeža, vzvratnih ogledal, očiščenimi stekli ...).

Kot pojasnjuje Petrič, imajo nekaj več težav lahko v gostem prometu na avtocesti ali v mestu, ko zaradi velike gostote vozil ne morejo razločiti dogajanja okoli svojega vozila. »Gluh ali naglušnen voznik mora potem opazovati, kako se vozila okoli njega gibljejo. Tako lahko pravočasno reagira na nenadne dogodke – hitro zaviranje, umikanje vozil zaradi intervencijskega vozila, nenadno zavijanje vozila pred njim ...« Ob tem se pošali, da jim včasih pride celo prav, da ne slišijo nadležnega hupanja živčnega voznika in sproščeno vozijo naprej.

Če je nekdo gluh ali naglušnen, to ne pomeni, da je tudi slabši voznik. Raziskave potrjujejo, da so prav zaradi svojih omejitev gluhi vozniki še pozornejši na dogajanje na cestah.

Konfliktov raje ne tvegajo

Petrič meni, da so tudi policisti in javnost danes s problematiko gluhot in naglušnosti dobro seznanjeni, kar je tudi plod dolgoletnega dela Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in njenih 13 lokalnih društev. Policisti tako na primer vedo, kako pristopiti do gluhe ali naglušne osebe v postopku obravnave in da imajo ti zaradi enakovredne in nepristranske komunikacije zakonsko pravico do tolmača slovenskega znakovnega jezika v postopku obravnave.

Bili so primeri, ko je bil gluh voznik, udeležen v prometni nesreči, zaradi neenakovredne komunikacije in napačnega razumevanja njegove izjave oškodovan in po krivici označen za povzročitelja nesreče. Zato je zelo pomembno, da se, če se zgodi kaj takega, gluhemu vozniku zagotovi komuniciranje s pomočjo tolmača za pravilno razjasnitev prometne nezgode ali druge oblike prekrška, je še poudaril Petrič.

Pravzaprav so gluhi v prometu povsem nevidni in drugi vozniki zanje ne vedo, dokler ne pride do vzpostavitve komunikacije. »V glavnem so do nas strpni, se pa najde kdo, ki nas noče razumeti. Če naletimo na nestrpnega voznika v prometu, ga raje spustimo naprej, kot da tvegamo kakršen koli konflikt, saj smo zaradi otežene komunikacije tu šibki,« je še opozoril Anton Petrič in dodal, da smo na cesti vsi enakovredni udeleženci v prometu, če se le spoštujemo cestnoprometna pravila.

70.000 km na leto

Anton Petrič na leto prevozi približno 70 tisoč kilometrov, saj se vsak dan vozi na delo iz Maribora

v Ljubljano. Ob tem seveda na cesti prihaja tudi v situacije, ko se je treba odzvati hitro, da ne pride do trčenja. Doslej je bil pri tem uspešen. »Lahko se zahvalim tudi izkušnjam, pridobljenim v programu varne vožnje, ki sem ga opravil v dveh stopnjah v AMZS centru varne vožnje na Vranskem.« Zaradi svoje gluhot doslej v prometu ni imel nobenih posebnih težav.

AMZS pomoč

AMZS je s sodelovanjem z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije razvila posebno mobilno aplikacijo, namenjeno gluhim in naglušnim v prometu. Aplikacija AMZS pomoč omogoča lažjo komunikacijo pri organizaciji pomoči na cesti za gluhe in naglušne. Ob okvari vozila z uporabo aplikacije na preprost način sporočijo svojo lokacijo in vrsto okvare, kar sproži uporabo ustreznih protokolov v klicnem centru AMZS in s tem hitrejšo pomoč na cesti.

Zakonodaja in omejitve

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o zdravstvenih pogojih voznikov motornih vozil (UL št. 12/2016 z dne 18. 2. 2016) v prilogi I. – Merila za ugotavljanje telesne in duševne zmožnosti za kandidate za voznike in voznike, poglavje 2. Sluh, v prvem odstavku pravi, da za voznike prve skupine gluhost oziroma okvara sluha ni razlog za omejitev veljavnosti vozniškega dovoljenja.

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije so primerjali omejitve gluhih za vožnjo tovornih vozil oziroma omejitve voznikov druge skupine z omejitvami v nekaterih državah EU in ugotovili, da v večini držav EU ni takšnih omejitev za gluhe oziroma naglušne kandidate, da ne bi delali izpita za voznike tovornih vozil (kategorij C, E). V nekaterih državah dovolijo gluhim opravljati izpit tudi za voznika avtobusa.

Ministrstvu za zdravje so pisno predlagali, da bi za gluhe ali naglušne kandidate za voznike druge skupine umaknili ali vsaj omilili omejitve. »Če lahko gluhi kot letalski inženirji na nekaterih letališčih v EU opravljajo kontrolo letalskih motorjev, zakaj pri nas gluhi ne bi mogli opravljati poklica voznika tovornega vozila? To ni v skladu s Konvencijo OZN o pravicah invalidov, pravzaprav je to diskriminacija,« je prepričan Anton Petrič, strokovni sodelavec Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Urša Blejc

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi na voljo kot brezplačna mobilna aplikacija.

- ✓ **Iskalnik**
 Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah ali s pomočjo govora
- ✓ **Kategorije**
 Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih
- ✓ **Kviz**
 Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika
- ✓ **Igre**
 Učenje pisane besede s pomočjo iger
- ✓ **Učne vaje**
 Opravljanje učnih vaj za pripravo na preverjanje znanja iz znakovnega jezika
- ✓ **Rehabilitacija**
 Izgovorjava besed ali besednih zvez s pomočjo prepoznavanja govora
- ✓ **QR**
 Čitalec QR kod za ogled videoposnetkov szj
- ✓ **Gluhoslepi**
 Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe

Available on the iPhone
App Store

Get it on
Google play